

LIPIEC-SIERPIEŃ 2024

„Monitor ASEAN” omawia i komentuje najważniejsze wydarzenia związane z aktualną sytuacją polityczną, gospodarczą i społeczną w państwach Stowarzyszenie Narodów Azji Południowo-Wschodniej, ze szczególnym naciskiem na działania Chin w regionie.

DR MATEUSZ CHATYS

OŚRODEK SPRAW AZJATYCKICH
UNIwersytet Łódzki

MONITOR ASEAN

LIPIEC-SIERPIEŃ 2024

ZMARŁ SEKRETARZ GENERALNY KOMUNISTYCZNEJ PARTII WIETNAMU

W ostatnim okresie doszło do kilku istotnych zmian na wewnętrznej scenie politycznej państw członkowskich ASEAN. Do jednej z najważniejszych należy zaliczyć śmierć Nguyen Phu Tronga, który jest uznawany za głównego architekta tzw. bambusowej dyplomacji, dzięki której Wietnam był w stanie skutecznie zarządzać relacjami z Chinami oraz Stanami Zjednoczonymi. Jego obowiązki przejął prezydent To Lam, który sprawuje obecnie dwa z czterech najważniejszych stanowisk w państwie. Do nieoczekiwanej zmiany doszło również w Tajlandii, gdzie Paetongtarn Shinawatra zastąpiła Sretthę Thavisina na stanowisku premiera. Za kandydaturę przedstawicielki partii Pheu Thai (Dla Tajów) opowiedziało się 319 z 493 parlamentarzystów. Paetongtarn Shinawatra jest najmłodszym premierem w historii Tajlandii i nie ma dużego doświadczenia politycznego. Warto jednak nadmienić, że stanowisko premiera sprawował jej ojciec Thaksin Shinawatra (2001-2006) oraz ciotka Yingluck Shinawatra (2011-2014).

I. STOSUNKI WEWNĄTRZ ASEAN

1 lipca: minister spraw zagranicznych Malezji złożył wizytę na Filipinach.

Dato' Seri Utama Haji Mohamad Bin Hasan spotkał się zarówno z prezydentem Ferdinandem Marcosem Jr. jak i filipińskim ministrem spraw zagranicznych Enrique Manalo. Przedstawiciele obu państw omówili zarówno stosunki dwustronne jak i sytuację regionalną, ale nie podano do wiadomości publicznej żadnych szczegółów. Kurtuazyjna wizyta była związana z obchodami 60. rocznicy nawiązania oficjalnych stosunków dyplomatycznych.

2 lipca: w Kambodży skazano dziesięciu aktywistów ekologicznych.

Członkowie grupy „Matka Natury (Mother Nature)” zostali skazani za spiskowanie w celu popełnienia przestępstwa w ramach swojej działalności. Trzech członków grupy, w tym jeden ze współzałożycieli - Alejandro Gonzalez-Davidson, który został deportowany z Kambodży w 2015 r., usłyszało wyroki ośmiu lat pozbawienia wolności. Natomiast pozostałe siedem osób skazano na sześć lat więzienia, przy czym z całej grupy tylko cztery osoby trafiły do aresztu, albowiem pozostali aktywiści nie przebywają na terytorium Kambodży.

2 lipca: Filipiny wyraziły gotowość do rozmów z Wietnamem w sprawie przedłużonego szelfu kontynentalnego na Morzu Południowochińskim.

Filipińskie ministerstwo spraw zagranicznych wydało oficjalne oświadczenie, w którym zadeklarowano gotowość do podjęcia rozmów z rządem w Hanoi na temat wytyczenia granic szelfu kontynentalnego na spornym obszarze Morza Południowochińskiego w taki sposób, aby obie strony były usatysfakcjonowane. Jest to reakcja rządu w Manili na podobną deklarację Wietnamu, wydaną kilka dni po tym jak Filipiny złożyły 14 czerwca wniosek do Komisji ONZ ds. Granic Szelfu Kontynentalnego (U.N. Commission on the Limits of the Continental Shelf, CLCS). Podobne podejście do sprawy obu państw jest tym bardziej istotne, jeżeli weźmiemy pod uwagę, iż trzecia strona sporu na Morzu Południowochińskim – Chiny, odrzuciły wniosek Filipin, argumentując, że narusza on suwerenne prawa ChRL oraz prawo międzynarodowe.

4 lipca: minister spraw zagranicznych Tajlandii złożył wizytę na Filipinach.

Maris Sangiampongsa spotkał się w Manili ze swoim filipińskim odpowiednikiem Enrique Manalo, z którym rozpoczął przygotowania wizyty premiera Tajlandii Srettha Thavisina na Filipinach przed końcem 2024 r. w ramach obchodów 75. rocznicy nawiązania stosunków dyplomatycznych między państwami. Przedstawiciele obu państw omówili również wizytę Enrique Manalo w Tajlandii, gdzie ma wziąć udział w 6. posiedzeniu wspólnej komisji do spraw współpracy bilateralnej. Ponadto ministrowie poruszyli kwestie związane z zacieśnieniem współpracy dwustronnej z zakresu handlu i inwestycji, turystyki, edukacji, bezpieczeństwa żywnościowego, bezpieczeństwa, a także źródeł energii odnawialnej.

8 lipca: w ramach spotkania w formule 2+2 przedstawiciele Filipin i Japonii podpisali umowę o wzajemnym dostępie sił zbrojnych (Reciprocal Access Agreement, RAA). Zgodnie z zapowiedziami, podczas drugiego spotkania ministrów obrony i spraw zagranicznych (2+2) w Manili doszło do podpisania umowy RAA, umożliwiającej rotacyjną obecność sił zbrojnych na terytorium obu państw w celu realizacji wspólnych ćwiczeń. W uroczystości wziął również udział prezydent Ferdinand Marcos Jr. Do zawarcia porozumienia doszło bardzo szybko, biorąc pod uwagę, że pierwsze negocjacje w tej sprawie przeprowadzono pod koniec listopada ubiegłego roku. Umowa zacznie obowiązywać po zatwierdzeniu przez filipiński senat oraz japońską legislaturę. Zgodnie z konstytucją Filipin z 1987 r. porozumienia muszą uzyskać poparcie ze strony 2/3 senatorów, co w przypadku tej umowy będzie najprawdopodobniej jedynie formalnością.

9 lipca: po raz pierwszy w historii filipińskie siły powietrzne wysłały swoje myśliwce do udziału w zagranicznych ćwiczeniach organizowanych przez Australię. Rzecznik filipińskich sił powietrznych poinformował o wysłaniu

czterech lekkich myśliwców FA-50 do udziału w australijskich manewrach Pitch Black 2024. Tegoroczna edycja tych ćwiczeń jest największa w swojej 43-letniej historii, ponieważ weźmie w nich udział 140 samolotów z 20 państw. Inicjatywa będzie się skupiać na ćwiczeniu operacji ofensywnych oraz przechwytywania celów w powietrzu.

9 lipca: HSBC oraz Leader Energy of Malaysia podpisały umowę w sprawie sfinansowania budowy elektrowni słonecznej w Wietnamie. Dyrektor generalna Jenny Ng poinformowała o zaciągnięciu siedmioletniej pożyczki na budowę elektrowni słonecznej o wartości 23,3 mln USD w nadmorskiej prowincji Binh Thuan na południu Wietnamu. Elektrownia będzie wytwarzać 83 tys. MWh energii elektrycznej rocznie.

10 lipca: Japonia zapowiedziała przekazanie indonezyjskiej agencji bezpieczeństwa morskiego (BAKAMLA) nowego statku patrolowego. Japońska agencja współpracy międzynarodowej (Japan International Cooperation Agency, JICA) zobowiązała się do przekazania indonezyjskiej agencji bezpieczeństwa morskiego statku patrolowego o wartości ponad 57 mln USD. Jednostka o długości 85,6 m będzie mogła zabrać na swój pokład załogę składającą się z 70 osób i rozwinać prędkość 22 węzłów. Statek zostanie zbudowany w Japonii i będzie częścią japońskiej inicjatywy, mającej na celu wzmocnienie zdolności z zakresu bezpieczeństwa morskiego państw w Azji Południowo-Wschodniej.

10 lipca: Wietnam i Filipiny zgodziły się na wzmocnienie współpracy z zakresu handlu i produkcji ryżu. Ministrowie rolnictwa zapowiedzieli utworzenie sojuszu pomiędzy producentami ryżu, co ma się przyczynić do zwiększenia handlu tym towarem. Na chwilę obecną Filipiny są głównym importerem wietnamskiego ryżu, albowiem odpowiadają za 35-40% eksportu Wietnamu. Ponadto Filipiny zamierzają zwiększyć import sprzętu oraz technologii z Wietnamu, które mają się przyczynić do zwiększenia produkcji ryżu w kraju.

11 lipca: były minister rolnictwa Indonezji został skazany za korupcję. Syahrul Yasin Limpo został skazany na karę 10 lat pozbawienia wolności za korupcję. Prokuratorzy udowodnili byłemu urzędnikowi wyłudzenie ponad 2,7 mln USD od pracowników ministerstwa rolnictwa na pokrycie jego osobistych wydatków. Oprócz kary więzienia skazany musi zapłacić grzywnę w wysokości około 18,5 tys. USD, a także rekompensatę w wysokości ponad 900 tys. USD. Limpo jest szóstym ministrem w rządzie prezydenta Joko Widodo, któremu postawiono zarzuty korupcyjne.

12 lipca: prezydent Wietnamu złożył dwudniową wizytę w Laosie. Jako cel swojej pierwszej podróży zagranicznej na stanowisku prezydenta, To Lam wybrał

Laos, gdzie spotkał się między innymi z prezydentem Thonglounem Sisoulithem. W ramach wizyty doszło do podpisania siedmiu porozumień dwustronnych, dotyczących systemu zarządzania dokumentami tożsamości w Laosie, współpracy pomiędzy ministerstwami sprawiedliwości oraz warunków ekstradycji, a także cztery protokoły ustaleń dotyczące kwestii ekonomicznych. Wśród nich znalazły się porozumienia związane ze współpracą obejmującą ruch lotniczy, umowa koncesyjna dotycząca projektu elektrowni wodnej Sekhaman III, poprawki do umowy regulującej wydobywanie i przetwarzanie boksytu, porozumienie w sprawie budowy fabryki aluminium w dystrykcie Dakcheung w prowincji Xekong oraz aneks do umowy w sprawie badań i eksploracji antymonu.

12 lipca: zdaniem Filipińczyków zwiększona liczba wspólnych patroli i ćwiczeń z państwami sojusznymi przyczyni się do zwiększenia bezpieczeństwa kraju. Według sondażu przeprowadzonego pod koniec czerwca przez Pulse Asia Research Incorporated, większość obywateli Filipin (51%) uważa, że rząd powinien wzmocnić istniejące sojusze oraz rozwijać nowe partnerstwa za pośrednictwem wspólnych patroli oraz ćwiczeń wojskowych, aby zagwarantować bezpieczeństwo państwa. Dodatkowo ponad połowa respondentów opowiedziała się za modernizacją filipińskich sił zbrojnych w celu ochrony terytorium oraz zasobów morskich w obrębie wyłącznej strefy ekonomicznej. Jeżeli chodzi o państwa, z którymi Filipiny powinny rozwijać relacje z zakresu bezpieczeństwa na pierwszym miejscu znalazły się Stany Zjednoczone (74%), następnie Japonia (44%) oraz Kanada (41%) i Australia (36%).

14 lipca: prezydent Wietnamu złożył dwudniową wizytę w Kambodży. Podczas swojego pobytu w Kambodży, To Lam spotkał się z królem, a także premierem oraz przewodniczącym senatu. Przedstawiciele obu państw zobowiązali się do wzmocnienia współpracy dwustronnej z zakresu bezpieczeństwa poprzez wymianę informacji oraz zapobieganie przestępstwom transgranicznym. Ponadto duży nacisk został położony na pogłębienie wymiany międzyludzkiej

15 lipca: sojusz birmańskich ugrupowań zbrojnych zawarł czterodniowe zawieszenie broni z juntą w stanie Shan. Sojusz zbrojnych grup mniejszości etnicznych w Birmie poinformował 14 lipca o zawarciu zawieszenia z rządowymi siłami zbrojnymi na północy stanu Shan. Przedstawiciel Armii Wyzwolenia Narodowego Ta'ang (TNLA) poinformował, że porozumienie jest wynikiem współpracy z Chinami, które od pewnego czasu pełnią rolę mediatora pomiędzy skonfliktowanymi stronami. Należy podkreślić, że zawieszenie broni nie obejmowało obszaru sąsiedniego regionu Mandalay, gdzie cały czas toczą się walki zbrojne.

15 lipca: Tajlandia zwiększyła liczbę państw objętych bezwizowym wjazdem do kraju w celu przyspieszenia rozwoju turystycznego.

Ministerstwo spraw wewnętrznych Tajlandii poinformowało, że z dniem 15 lipca obywatele z 93 państw mogą przyjechać do Tajlandii w celach turystycznych na okres do 60 dni. Do tej pory tego rodzaju regulacje obejmowały 57 państwa. Dodatkowo liczba państwa, z których obywatele będą mogli się ubiegać o wizę po przyjeździe do Tajlandii wzrosła z 19 do 31. Według najnowszych danych do 7 lipca bieżącego roku liczba zagranicznych turystów wzrosła o 35% w porównaniu do analogicznego okresu z 2023 r. Zdecydowaną większość z 18,2 mln turystów, którzy odwiedzili w tym roku Tajlandię stanowią obywatele Chin, Malezji oraz Indii.

17 lipca: na Filipinach odnotowany nieznaczny spadek poparcia społecznego dla prezydenta. Według ostatnich sondaży przeprowadzonych w czerwcu bieżącego roku przez Pulse Asia, poparcie dla Ferdinanda Marcosa Jr. spadło w porównaniu do badań zrealizowanych w marcu z 55% do 53%. Wskaźnik zaufania społecznego również uległ zmniejszeniu z 57% do 52%. Przy tej okazji warto zaznaczyć, że poparcie dla wiceprezydenta Sary Duterte zwiększyło się od czasu jej wyjścia z rządu z 67% do 69%. Z kolei wskaźnik zaufania społecznego utrzymał się na poziomie 71%.

17 lipca: jednostka wietnamskiej marynarki wojennej złożyła wizytę portową w Indonezji. Statek 286-Le Quy Don z załogą składającą się z 120 osób zawinął do portu w Surabaya, gdzie przez trzy dni przedstawiciele marynarek wojennych obu państw wzięli udział w różnego rodzaju inicjatywach, mających na celu ćwiczenie zdolności, zacieśnienie współpracy oraz wzmocnienie relacji międzyludzkich.

17 lipca: pierwsza w historii kobieta obejmie stanowisko szefa Komunistycznej Partii Wietnamu (KPW) w Hanoi. Biuro Polityczne KPW wybrało 59-letnią Bui Thi Minh Hoai na stanowisko szefa KPW w Hanoi, które będzie pełnić do końca kadencji 2020-2025. Hoai pochodzi z prowincji Ha Nam i ukończyła studia magisterskie z prawa. Jest członkiem Komitetu Centralnego KPW od 2011 r.

18 lipca: Wietnam złożył do Komisji Granic Szelfu Kontynentalnego ONZ trzeci wniosek w sprawie przedłużenia szelfu kontynentalnego. Zaledwie miesiąc po tym jak Filipiny złożyły wniosek w sprawie przedłużenia szelfu kontynentalnego, ministerstwo spraw zagranicznych Wietnamu poinformowało o złożeniu własnego wniosku. Jest to trzeci tego rodzaju wniosek złożony przez wietnamski rząd. Pierwszy dotyczył przedłużenia szelfu kontynentalnego poza granicę 200 mil morskich w północnej części Morza Południowochińskiego (nazywanego w Wietnamie Morzem Wschodnim). Drugi wniosek został złożony w 2009 r. wspólnie z Malezją i dotyczył południowej części Morza Południowochińskiego.

18 lipca: Filipiny zajęły stanowisko w sprawie wietnamskiego wniosku do Komisji Granic Szelfu Kontynentalnego ONZ. Ministerstwo spraw zagranicznych Filipin wydało oficjalne oświadczenie w sprawie wniosku Wietnamu w sprawie przedłużenia szelfu kontynentalnego na Morzu Południowochińskim, w którym powtórzono zasadność filipińskich roszczeń do przedłużonego szelfu kontynentalnego, które zostały przedstawione we wniosku złożonym w czerwcu bieżącego roku. Filipiński rząd wyraził jednak gotowość do rozmów z Wietnamem na temat wypracowania rozwiązania kwestii dotyczących Morza Południowochińskiego, które będzie korzystne dla obu stron.

18 lipca: prezydent Wietnamu przejął tymczasowo obowiązki Sekretarza Generalnego Komunistycznej Partii Wietnamu (KPW). Biuro Polityczne KPW poinformowało w oświadczeniu o tymczasowym wyznaczeniu To Lama do kierowania zadaniami Komitetu Centralnego KPW, Biura Politycznego oraz Sekretariatu KPW w ramach uprawnień i obowiązków określonych przez Biuro Polityczne KPW. Przejęcie przez prezydenta Wietnamu nowych obowiązków jest związane ze stanem zdrowia Sekretarza Generalnego KPW Nguyen Phu Tronga, który ma się w najbliższym czasie skupić na leczeniu. Warto dodać, że Nguyen Phu Trong otrzymał ostatnio najwyższe z możliwych odznaczeń – Order Złotej Gwiazdy, za wyjątkowy wkład w rewolucję w kraju oraz w KPW.

19 lipca: Sekretarz Generalny Komunistycznej Partii Wietnamu (KPW) zmarł z powodu poważnej choroby i podeszłego wieku. Nguyen Phu Trong zmarł w wieku 80 lat w Centralnym Szpitalu Wojskowym 108. Urodził się w 1944 r. w Hanoi i wstąpił do KPW w wieku 22 lat. Stanowisko Sekretarza Generalnego KPW, które jest uznawane za najważniejsze w Wietnamie, sprawował przez okres 13 lat. Był znany jako zdecydowany przeciwnik korupcji, dlatego w 2016 r. zainicjował kampanię antykorupcyjną – znaną pod nazwą „płonący piec” – której celem byli politycy, a także przedstawiciele elit biznesowych. Pierwsze doniesienia o poważnych problemach zdrowotnych pojawiły się w 2019 r., kiedy po raz pierwszy został poddany hospitalizacji.

20 lipca: Sułtan Ibrahim Iskandar został zaprzysiężony na 17. króla Malezji. 65-letni Ibrahim Skandar rozpoczął pięcioletnie panowanie w Malezji, po tym jak został zaprzysiężony w Istana Negara (Pałac Narodowy). W swoim pierwszym królewskim przemówieniu do obywateli zobowiązał się kierować sprawami państwa w sposób sprawiedliwy i uczciwy. W uroczystej ceremonii wzięło udział 700 gości.

22 lipca: Filipiny i Wietnam prowadzą rozmowy w sprawie pierwszych wspólnych ćwiczeń straży przybrzeżnych na Morzu Południowochińskim. W dniach 5-9 sierpnia statek wietnamskiej straży przybrzeżnej złoży wizytę portową na Filipinach. Obie strony planują wykorzystać tę okazję do zorganizowania wspólnych ćwiczeń morskich z zakresu misji poszukiwawczych

oraz ratowniczych, a także przeciwpożarowych. Całe przedsięwzięcia ma być zorganizowane w ramach dwóch protokołów ustaleń podpisanych w trakcie wizyty prezydenta Ferdinanda Marcosa Jr. w Wietnamie w styczniu bieżącego roku. Pierwszy dotyczy zapobiegania incydentom na Morzu Południowochińskim, a drugi współpracy morskiej pomiędzy strażami przybrzeżnymi.

22 lipca: prezydent Filipin wygłosił trzecie orędzie o stanie narodu (State of the Nation Address, SONA). W swoim wystąpieniu Ferdinand Marcos Jr podkreślił, że Filipiny nie mogą ustąpić ani zawahać się w obronie Zachodniego Morza Filipińskiego (część Morza Południowochińskiego). Zwrócił również uwagę na ciężką pracę jego administracji, która próbuje opracować nowe sposoby, aby doprowadzić do deeskalacji napięć na spornych obszarach tego akwenu. Podczas swojego przemówienia poinformował także o wprowadzeniu zakazu działalności zagranicznych kasyn internetowych działających na terytorium Filipin (Philippine offshore gaming operators, Pogos), które jego zdaniem stanowiły poważne nadużycie krajowych regulacji prawnych. Wszystkie działania w ramach Pogos mają być zlikwidowane do końca 2024 r. Zdecydowana większość tego rodzaju przedsięwzięć służyła do prowadzenia nielegalnej działalności, polegającej na oszustwach finansowych, praniu brudnych pieniędzy, prostytucji, handlu ludźmi, porwaniach, a w skrajnych przypadkach nawet na morderstwach. Ta forma działalności – prowadzona głównie przez obywateli Chin – zaczęła się gwałtownie rozwijać w 2016 r. po objęciu prezydentury przez Rodrigo Duterte.

22 lipca: Filipiny i Wietnam przeprowadziły 6. dialog poświęcony polityce obronnej. Dialog został przeprowadzony na szczepku wiceministerialnym z udziałem przedstawicieli ministerstw obrony obu państw. Podczas rozmów zostały omówione rezultaty ustaleń z 7. spotkania wspólnej grupy roboczej z zakresu współpracy obronnej. Obie strony zobowiązały się do zacieśnienia współpracy dwustronnej zwłaszcza w domenie morskiej, a także do wzajemnego wsparcia na forum platform multilateralnych, zwłaszcza podczas szczytów ministrów obrony ASEAN.

24 lipca: szef birmańskiej junty objął stanowisko pełniącego obowiązki prezydenta. W związku z udaniem się na zwolnienie zdrowotne prezydenta Myinta Swe, generał Min Aung Hlaing przejął jego obowiązki jako osoba pełniąca funkcję prezydenta. Rozszerzenie uprawnień generała zostało szeroko skrytykowane jako niezgodne z konstytucją z 2008 r. Niemniej jednak rzecznik birmańskiej junty Zaw Min Tun oświadczył, że ostatnie zmiany są zgodne z obowiązującym prawem, powołując się na art. 412(b) oraz 419.

24 lipca: Filipiny i Singapur zacieśniają współpracę z zakresu bezpieczeństwa. Minister obrony Filipin Gilberto Teodoro Jr podpisał ze swoim

singapurskim odpowiednikiem Ng Eng Henem protokół ustaleń w sprawie pogłębienia współpracy pomiędzy siłami zbrojnymi obu państw. Nowe porozumienie wyznacza ramy dalszej współpracy w ramach dotychczasowych inicjatyw, zorientowanych wokół szkoleń wojskowych, walki z terroryzmem oraz działań wspierających pomoc humanitarną w przypadku klęsk żywiołowych.

25 lipca: w Laosie odbył się 57. szczyt ministrów spraw zagranicznych ASEAN (ASEAN Foreign Ministers' Meeting, AMM). W Vientiane odbyło się spotkanie ministrów spraw zagranicznych dziesięciu państw członkowskich ASEAN, w którym wziął również udział przedstawiciel Timoru Wschodniego, a także sekretarz generalny ASEAN. Wśród głównych tematów poruszonych podczas szczytu znalazł się kryzys wewnętrzny w Birmie, a także eskalacja napięć na Morzu Południowochińskim. Tajlandia, Indonezja, Singapur oraz Malezja są w grupie państw, które są najbardziej sfrustrowane działaniami birmańskiej junty, która nie poczyniła wyraźnych postępów w sprawie wdrożenia pięciopunktowego konsensusu wypracowanego przez ASEAN w kwietniu 2021 r. Specjalne rozmowy na temat sytuacji w Birmie przeprowadzili przedstawiciele Indonezji, Laosu i Malezji, czyli państw, które były lub będą sprawować przewodnictwo w ASEAN. W kontekście Morza Południowochińskiego warto zwrócić uwagę na propozycję Filipin, które przedstawiły inicjatywę powołania forum straży przybrzeżnych ASEAN (ASEAN Coast Guard Forum).

25 lipca: w Wietnamie rozpoczęła się dwudniowa ceremonia pogrzebowa Sekretarza Generalnego Komunistycznej Partii Wietnamu (KPW). Wszystkie wydarzenia rozrywkowe w Wietnamie, które były zaplanowane na ten okres zostały odwołane. Nguyen Phu Trong zostanie pochowany na cmentarzu Mai Dich w Hanoi, gdzie spoczywają bohaterowie narodowi, naukowcy, byli członkowie Biura Politycznego KPW oraz liderzy partii.

25 lipca: kambodżański polityk został ukarany za komentarz w zagranicznych mediach na temat stanu demokracji w kraju. Sąd uznał opozycyjnego polityka Teav Vannola z partii Blask Świecy (Candlelight Party) winnego zniesławienia i ukarał go grzywną w wysokości 1,5 mln USD za jego wypowiedź, której udzielił w wywiadzie dla „Nikkei”. Polityk stwierdził, że demokracja w Kambodży uległa pogorszeniu pod rządami premiera Hun Maneta, syna poprzedniego premiera Hun Sena. Partia Blask Świecy została wykluczona z ubiegłorocznych wyborów, które wygrała Kambodżańska Partia Ludowa z Hun Senem na czele.

26 lipca: minister spraw zagranicznych Indonezji skrytykowała podejście birmańskiej junty do planu pokojowego wypracowanego przez ASEAN. Podczas spotkania ministrów spraw zagranicznych ASEAN, Retno Marsudi przedstawiła stanowisko Indonezji, zgodnie z którym Birma pozostanie na uboczu ASEAN, dopóki junta nie dotrzyma zobowiązań zawartych w

pięciopunktowym konsensusie. Według minister Marsudi, apolityczny przedstawiciel Birmy, który wziął udział w spotkaniu w Laosie, zrelacjonował sytuację wewnętrzną w Birmie w taki sposób jakby wszystkie założenia pokojowe były realizowane zgodnie z planem. Tymczasem w wyniku walk przesiedlonych zostało 2,6 mln ludzi, a perspektywy dialogu pomiędzy skonfliktowanymi stronami są coraz słabsze. Według najnowszym doniesień zbrojne ugrupowania mniejszości etnicznych w Birmie przejęły kontrolę nad regionalną birmańskich sił zbrojnych w Lashio, niedaleko granicy z Chinami.

27 lipca: Malezja wprowadza z początkiem przyszłego roku obowiązek posiadania licencji przez platformy internetowe oraz media społecznościowe. Malezyjska Komisja ds. Komunikacji i Multimediów (Malaysian Communications and Multimedia Commission, MCMC) poinformowała o wprowadzeniu nowych regulacji, na mocy których platformy mediów społecznościowych posiadające co najmniej 8 mln zarejestrowanych użytkowników z Malezji muszą ubiegać się od pierwszego sierpnia bieżącego roku o specjalną licencję. Nowe regulacje mają się przyczynić do zwiększenia bezpieczeństwa dla użytkowników Internetu poprzez skuteczniejsze zwalczanie cyberprzestępczości. Nieuzyskanie licencji przez takich gigantów jak Facebook, Instagram, Google, TikTok, Telegram czy Google do pierwszego stycznia 2025 r. będzie uznane za przestępstwo, a co za tym idzie będą podejmowane kroki prawne na mocy ustawy o komunikacji i multimediach. Zapowiedź konieczności licencjonowania spotkała się z pewnymi głosami sprzeciwu. Do premiera Anwara Ibrahima został w tej sprawie wysłany list z podpisami przedstawicieli 44 organizacji oraz 23 indywidualnych aktywistów, wyrażający potępienie nowych regulacji. Konieczność uzyskania licencji jest postrzegana jako nadużycie władzy oraz atak na demokrację i wolność słowa. List jest traktowany jako następstwo informacji ujawnionych przez TikToka, zgodnie z którymi w pierwszym roku urzędowania Anwara Ibrahima drastycznie wzrosła liczba wniosków o usunięcie określonych treści z tej platformy. Warto dodać, że w rankingu wolności pracy Malezja spadła w 2024 r. z 73. miejsca na 107.

29 lipca: Filipiny zwiększyły środki finansowe na zbrojenia oraz straż przybrzeżną w budżecie na 2025 r. Ministerstwo finansów przedstawiło budżet na 2025 r., w którym przewidziano 4,38 mld USD na modernizację sił zbrojnych, co stanowi wzrost środków o 6,4% w porównaniu do budżetu z 2024 r. Wydatki na zbrojenia stanowią łącznie 4% całego planu finansowego na przyszły rok. Warto również zaznaczyć, że filipińska straż przybrzeżna, która odgrywa kluczową rolę w ochronie suwerenności kraju na Morzu Południowochińskim, otrzyma ponad 544 mln USD, co stanowi wzrost środków o 6% w porównaniu do bieżącego roku.

29 lipca: Rosja poparła dążenia Malezji do przystąpienia do BRICS. W ramach swojej dwudniowej wizyty w Malezji minister spraw zagranicznych Rosji Siergiej Ławrow spotkał się z premierem Anwarem Ibrahimem, którego zapewnił o pełnym poparciu Moskwy dla członkostwa Malezji w BRICS. Deklaracja Ławrowa jest tym bardziej istotna, że Rosja sprawuje obecnie przewodnictwo w BRICS. Wniosek o przystąpienie do BRICS został wysłany przez Malezję 28 lipca.

30 lipca: Unia Europejska planuje podnieść rangę stosunków z Wietnamem do kompleksowego partnerstwa strategicznego. Podczas wizyty w Hanoi, wysoki przedstawiciel UE do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa Josep Borrell spotkał się z ministrem spraw zagranicznych Wietnamu Bui Thanh Sonem, z którym omówił działania zmierzające do rozwoju stosunków. Przedstawiciele obu stron zobowiązali się do kontynuacji oraz pogłębienia współpracy w sektorach związanych z polityką, dyplomacją, handlem i inwestycjami, bezpieczeństwem, zmianami klimatycznymi oraz źródłami energii odnawialnej. Na chwilę obecną działania w wyżej wymienionych obszarach są realizowane za sprawą czterech porozumień o współpracy oraz ośmiu mechanizmów dialogu.

31 lipca: prezydent elekt Indonezji złożył wizytę w Rosji. Podczas spotkania z Władimirem Putinem w Moskwie, Prabowo Subianto stwierdził, że „uważa Rosję za wielkiego przyjaciela”. Prezydent elekt, który zostanie zaprzysiężony w październiku bieżącego roku, zapowiedział wzmacnianie współpracy z Rosją z zakresu obronności, energetyki oraz edukacji. Z kolei Władimir Putin wyraził gotowość do zwiększenia eksportu produktów rolnych do Indonezji, a także nowe inwestycje infrastrukturalne w sektorach energetycznym oraz transportowym.

31 lipca: sekretarz stanu USA złożył dwudniową wizytę w Singapurze. Podczas swojego pobytu w Singapurze Antony Blinken spotkał się ze swoim odpowiednikiem Vivianem Balakrishnanem. Przedstawiciele obu państw podpisali tzw. umowę 123 (123 Agreement), która ma wejść w życie pod koniec 2024 r. Nowe porozumienie zapewnia ramy prawne dla współpracy nuklearnej o zastosowaniu cywilnym i obejmuje eksport materiałów, sprzętu oraz komponentów związanych z energetyką atomową ze Stanów Zjednoczonych do państwa partnerskiego. Dodatkowo umowa ułatwia rozwój współpracy naukowej i technologicznej. Warto zaznaczyć, że sygnatariusze porozumienia są zobowiązani do spełnienia warunków o nierozprzestrzenianiu materiałów i wiedzy związanej z energetyką atomową oraz stosowania ich do celów pokojowych. Stany Zjednoczone zawarły wcześniej umowę 123 z kilkoma innymi państwami członkowskimi ASEAN, wśród których znalazły się Indonezja, Wietnam oraz Filipiny.

2 sierpnia: Japonia i Filipiny przeprowadziły pierwsze wspólne ćwiczenia na Morzu Południowochińskim. Filipińskie siły zbrojne poinformowały o zrealizowaniu ćwiczeń na wodach wyłącznej strefy ekonomicznej Filipin na Morzu Południowochińskim. W inicjatywie wzięły po dwa statki z obu państw, a działania skupiały się na ćwiczeniach manewrów taktycznych, komunikacji oraz gromadzeniu informacji poprzez robienie zdjęć.

2 sierpnia: prezydent Wietnamu został mianowany na Sekretarza Generalnego Komunistycznej Partii Wietnamu (KPW). Komitet Centralny KPW jednogłośnie podjął decyzję o mianowaniu 67-letniego To Lama na Sekretarza Generalnego KPW. To Lam pełnił wcześniej funkcję ministra ds. bezpieczeństwa publicznego, a następnie został mianowany na prezydenta 22 maja bieżącego roku. Podczas przemówienia do delegatów To Lam zobowiązał się do kontynuowania polityki zagranicznej prowadzonej przez zmarłego Nguyen Phu Tronga. Do głównych priorytetów zaliczył dalszy rozwój społeczno-ekonomiczny Wietnamu oraz walkę z korupcją. Jedną z pierwszych osób, która złożyła gratulacje nowemu Sekretarzowi Generalnemu KPW był przewodniczący Xi Jinping. Na chwilę obecną To Lam sprawuje dwie z czterech najważniejszych funkcji w Wietnamie, czyli prezydenta oraz Sekretarza Generalnego KPW. Choć nie jest to nowa sytuacja (Nguyen Phu Trong piastował oba stanowiska przez okres trzech lat), to nie jest wykluczone, że nowa osoba zostanie mianowana na prezydenta Wietnamu.

4 sierpnia: Filipiny i Niemcy zamierzają wzmocnić dwustronną współpracę z zakresu obronności. Minister obrony Niemiec Boris Pistorius złożył pierwszą wizytę na Filipinach, gdzie spotkał się ze swoim odpowiednikiem w ramach obchodów 70. rocznicy nawiązania stosunków dyplomatycznych między państwami. Przedstawiciele resortów obrony omówili zacieśnienie współpracy bilateralnej, a także zobowiązali się do podpisania umowy o współpracy obronnej przed końcem 2024 r. Minister obrony Gilberto Teodoro poinformował o planach włączenia Niemiec w proces modernizacji filipińskich sił zbrojnych. Warto zaznaczyć, że drugiego sierpnia Niemcy dołączyły jako osiemnaste państwo do kierowanego przez Stany Zjednoczone Dowództwa ONZ w Korei Południowej, co ma świadczyć o zaangażowaniu Niemiec w dążenia na rzecz utrzymania bezpieczeństwa i stabilności w regionie Indo-Pacyfiku.

5 sierpnia: premier Kambodży zainaugurował budowę kanału Funan Techo. Hun Manet wziął udział w ceremonii rozpoczęcia budowy 180-metrowego kanału o wartości 1,7 mld USD, który ma połączyć rzekę Mekong z morzem w Zatoce Tajlandzkiej. Na chwilę obecną około 1/3 handlu Kambodży odbywa się za pośrednictwem wietnamskich portów na rzece Mekong, ale po ukończeniu projektu w 2028 r. ilość towarów transportowanych przez porty w Wietnamie ma spaść do 10%. Studium wykonalności budowy kanału zostało przygotowane

przez chińską firmę China Road and Bridge Corporation (CRBC), a co za tym idzie projekt będzie zrealizowany przy częściowym wsparciu ze strony Chin. Niemniej jednak były premier Hun Sen zaprzeczył doniesieniom mówiącym o tym, że kanał będzie częścią chińskiej Inicjatywy Pasa i Szlaku.

7 sierpnia: Sąd Konstytucyjny Tajlandii podjął decyzję o rozwiązaniu Partii Krok Naprzód (Move Forward Party), która wygrała ubiegłoroczne wybory.

Panel sędziów Sądu Konstytucyjnego jednogłośnie podjął decyzję o rozwiązaniu partii, ponieważ w swoim programie wyborczym uwzględniła wprowadzenie poprawek do art. 112 Kodeksu Karnego przewidującego karę do 15 lat pozbawienia wolności za obrazę majestatu monarchii. Dodatkowo nałożony został 10-letni zakaz prowadzenia działalności politycznej na pięciu wysoko postawionych członków Partii Krok Naprzód, wśród których znaleźli się między innymi były lider ugrupowania Pita Limjaroenrat oraz obecny szef Chaithawat Tulathon. 143 pozostałych członków partii będzie mogło zachować swoje miejsca w parlamencie pod warunkiem, że w ciągu 60 dni przejdą do innych ugrupowań politycznych. Najbardziej prawdopodobnym scenariuszem jest jednak założenie nowej partii politycznej.

8 sierpnia: Wietnam wyraził swoje poparcie dla rozpoczętej przez Kambodżę budowy kanału Funan Techo. Rzecznik wietnamskiego ministerstwa spraw zagranicznych Doan Khac Viet poinformował o poparciu realizacji projektu budowy kanału Funan Techo przez rząd w Hanoi. Dodatkowo Wietnam jest otwarty na współpracę z Kambodżą w zakresie badań i oceny wpływu inwestycji na środowisko naturalne. Jest to istotny komunikat, ponieważ początkowo przedstawiciele Wietnamu zgłaszali swoje zaniepokojenie związane z budową kanału oraz jego wpływu na środowisko naturalne oraz sytuację geopolityczną w regionie.

9 sierpnia: strażę przybrzeżną Wietnamu oraz Filipin przeprowadziły pierwsze w historii wspólne ćwiczenia na Morzu Południowochińskim.

Wietnamski statek CSB 8002 oraz filipińska jednostka BRP Gabriela Silang wzięły udział we wspólnych ćwiczeniach na Morzu Południowochińskim, podczas których przeprowadzono symulacje gaszenia pożarów przy użyciu armatek wodnych, a także trening z zakresu operacji ratunkowych. Przedstawiciel filipińskiej straży przybrzeżnej podkreślił, że inicjatywa skupia się na działaniach o charakterze misji humanitarnych, co ma się przyczynić do zwiększenia bezpieczeństwa morskiego w regionie.

9 sierpnia: członkowie rozwiązanej Partii Krok Naprzód założyli nowe ugrupowanie polityczne. Po tym jak Sąd Konstytucyjny Tajlandii podjął decyzję o rozwiązaniu ugrupowania, które wygrało ubiegłoroczne wybory, politycy postanowili utworzyć nową partię polityczną – Partię Ludową (People's Party). Liderem nowej partii został 37-letni przedsiębiorca technologiczny Natthaphong

Ruengpanyawut, który posiada 10-letnie doświadczenie w sektorze informatycznym. Natthaphong zapowiedział, że będzie dążył do objęcia stanowiska premiera Tajlandii po kolejnych wyborach w 2027 r.

12 sierpnia: w przyszłym roku Filipiny otrzymają pierwszy z dwóch samolotów patrolowych dalekiego zasięgu zamówionych w Izraelu.

Filipiński ambasador w Izraelu Ilan Fluss poinformował, że dostawa pierwszego samolotu opartego na modelu ATR 72-600 w ramach umowy o wartości 114 mln USD, która została podpisana z firmą Elbit Systems w lipcu 2023 r., zostanie zrealizowana w 2025 r. Według wstępnych założeń umowa ma być w całości zrealizowana w ciągu pięciu lat. Filipiński ambasador podkreślił, iż trwające działania zbrojne pomiędzy Izraelem a Hamasem nie wpłyną na termin spełnienia warunków umowy. Dodatkowo izraelska stocznia Israel Shipyards Ltd. ma dostarczyć na przełomie sierpnia i września bieżącego roku dwie kolejne szybkie łodzie patrolowe Shaldag Mk. V filipińskiej marynarce. Umowa na zakup łącznie dziewięciu jednostek o wartości ponad 174 mln USD została podpisana w 2021 r. Pierwsze łodzie dostarczone przez Izrael - BRP Lolinato To-ong (PG-902) oraz BRP Gener Tinangag (PG-903) – mają już za sobą pierwsze patrole na spornych obszarach Morza Południowochińskiego w pobliżu wyspy Thitu.

14 sierpnia: Sąd Konstytucyjny Tajlandii podjął decyzję o usunięciu Srettha Thavisina ze stanowiska premiera.

Pięcioosobowy panel sędziowski stosunkiem głosów 4-1 podjął decyzję o pozbawieniu Sretthy Thavisina stanowiska premiera w związku z naruszeniem zasad etycznych za sprawą mianowania Pichita Chuenbana na członka rządu, mimo tego, że został skazany na sześć miesięcy pozbawienia wolności w 2008 r. za próbę przekupienia sędziego. Srettha przyjął decyzję sądu, ale podkreślił, iż nie uważa siebie za nieetycznego premiera. Rząd Tajlandii będzie funkcjonował w dotychczasowym składzie do momentu wyboru nowego premiera przez parlament. Drugą możliwością jest rozwiązanie parlamentu przez rząd i ogłoszenie nowych wyborów. Obowiązki premiera najprawdopodobniej przejmie pierwszy wicepremier i minister handlu - Phumtham Wechayachai.

14 sierpnia: Birma zaprzecza doniesieniom o uwięzieniu szefa junty przez generałów.

Birmańska junta zaprzeczyła doniesieniom pojawiającym się w mediach społecznościowych o realizacji kolejnego zamachu stanu, którego celem miał być generał Min Aung Hlaing. Lider junty był w ostatnim czasie krytykowany przez niektórych przedstawicieli sił zbrojnych w związku z porażkami armii w starciach ze zbrojnymi ugrupowaniami mniejszości etnicznych. Rząd Birmy zapewnił, że informacje pojawiające się w mediach społecznościowych są próbą dezinformacji i destabilizacji państwa tuż przed wizytą chińskiego ministra spraw zagranicznych Wang Yi.

15 sierpnia: koalicja rządząca w Tajlandii wybrała kandydatkę na stanowisko premiera. Sekretarz generalny głównej partii koalicyjnej Pheu Thai (Dla Tajów) poinformował o nominacji Paetongtarn Shinawatry na nowego premiera Tajlandii. Nominacja jest skutkiem odwołania przez Sąd Konstytucyjny Srettha Thavisina ze stanowiska premiera, które sprawował niespełna rok. Głosowanie parlamentu w sprawie kandydatury Paetongtarn Shinawatry zostało zaplanowane na 16 sierpnia. Warto zaznaczyć, że kandydatka jest córką i siostrzenicą byłych premierów Tajlandii Thaksina Shinawatry oraz Yingluck Shinawatry.

15 sierpnia: prezydent Singapuru złożył wizytę na Filipinach. Podczas pobytu na Filipinach Tharman Shanmugaratnam spotkał się z prezydentem Ferdinandem Marcossem Jr., z którym omówił kwestie związane ze stosunkami dwustronnymi oraz zagadnienia o znaczeniu regionalnym. Przedstawiciele obu państw zwrócili szczególną uwagę na sytuację na Morzu Południowochińskim. Prezydent Singapuru podkreślił konieczność pokojowego rozwiązania wszelkich sporów w oparciu o prawo międzynarodowe, w szczególności UNCLOS.

16 sierpnia: parlament Tajlandii wybrał swojego 31. premiera. 37-letnia Paetongtarn Shinawatra została wybrana na nowego premiera Tajlandii. Za kandydaturą przedstawicielki partii Pheu Thai (Dla Tajów) opowiedziało się 319 z 493 parlamentarzystów (145 osób głosowało przeciwko, a 27 wstrzymało się od głosu). Paetongtarn Shinawatra jest najmłodszym premierem Tajlandii oraz trzecim przedstawicielem wpływowego rodu Shinawatrów na tym ważnym stanowisku. Wcześniej stanowisko premiera sprawował jej ojciec Thaksin Shinawatra (2001-2006) oraz ciotka Yingluck Shinawatra (2011-2014).

17 sierpnia: były premier Tajlandii uzyskał królewskie ułaskawienie. Thaksin Shinawatra został obalony w zamachu stanu z 2006 r. i uciekł z kraju, aby uniknąć zatrzymania. W sierpniu 2023 r. powrócił do kraju, po czym został skazany na osiem lat pozbawienia wolności za nadużycie władzy i konflikt interesów w latach 2001-2006, kiedy sprawował funkcję premiera. We wrześniu 2023 r. król Maha Vajiralongkorn skrócił wyrok byłego premiera do jednego roku, ale po spędzeniu sześciu miesięcy w szpitalu z uwagi na zły stan zdrowia został warunkowo zwolniony w lutym bieżącego roku. Zwolnienie warunkowe miało obowiązywać do końca sierpnia. Według najnowszych informacji przedstawionych przez jego prawnika, Thaksin otrzymał królewskie ułaskawienie, zaledwie dzień po tym jak jego córka Paetongtarn Shinawatra została wybrana przez parlament na nowego premiera Tajlandii. Thaksin Shinawatra znalazł się w grupie więźniów, którzy zostali ułaskawieni w związku z urodzinami króla przypadającymi na lipiec.

18 sierpnia: Paetongtarn Shinawatra uzyskała poparcie króla Tajlandii, aby objąć stanowisko premiera. Maha Vajiralongkorn zatwierdził wybór tajskego

parlamentu, który w głosowaniu zdecydował, żeby 37-letnia Paetongtarn Shinawatra została 31. premierem Tajlandii. W swojej pierwszej konferencji prasowej po uzyskaniu królewskiego poparcia, nowa premier Tajlandii zapowiedziała kontynuację polityki realizowanej przez swojego poprzednika. Paetongtarn Shinawatra zaprzeczyła również doniesieniom o tym, jakoby jej ojciec namawiał ją do wycofania się z planów jednorazowego przekazania pełnoletnim obywatelom wynagrodzenia w wysokości 10 tys. batów (około 290 USD) za pośrednictwem portfela cyfrowego. Cały program dla 45 mln uprawnionych obywateli będzie kosztował budżet państwa ponad 14,5 mld USD.

19 sierpnia: były premier Tajlandii stawiał się w sądzie na rozpoczęcie rozprawy w sprawie znieważenia rodziny królewskiej. Thaksin Shinawatra pojawił się w sądzie w towarzystwie swoich prawników, aby wziąć udział w rozprawie dotyczącej obrazy majestatu monarchii. Zarzuty w tej sprawie dotyczą wywiadu udzielonego przez byłego premiera w 2015 r. w Seulu. Prokuratura utrzymuje, że w wywiadzie został pogwałcony kontrowersyjny art. 112 Kodeksu Karnego, który penalizuje obrazę rodziny królewskiej karą do 15 lat pozbawienia wolności. Thaksin Shinawatra utrzymuje, iż zarzuty są motywowane politycznie, ponieważ sprawa dotyczy okresu tuż po zamachu stanu z 2014 r. w Tajlandii, podczas którego została obalona jego siostra Yingluck Shinawatra. Były premier wyszedł z aresztu po wpłaceniu kaucji, ale jest objęty zakazem opuszczania kraju. Warto zaznaczyć, że pojawił się w sądzie w żółtej koszuli, czyli kolorze symbolizującym lojalność wobec monarchii.

20 sierpnia: Indonezja i Australia zacieśniają współpracę obronną. Prezydent elekt Indonezji i minister obrony Prabowo Subianto złożył wizytę w Australii, gdzie spotkał się z premierem Anthony Albanese. Przedstawiciele obu państw poinformowali o zakończeniu negocjacji nowego traktatu o współpracy z zakresu bezpieczeństwa, który ma przyczynić się do zwiększenia liczby wspólnych ćwiczeń wojskowych dzięki umożliwieniu przebywania sił zbrojnych na terytorium obu państw. Szczegóły dotyczące nowego porozumienia nie zostały podane do wiadomości publicznej, ale wszystko wskazuje na to, że jest ona odpowiednikiem umów regulujących warunki przebywania żołnierzy na terytorium państwa (Status of Visiting Forces Agreement, SOVFA). Tego rodzaju porozumienie zostało podpisane przez Australię i Filipiny w 2007 r.

21 sierpnia: Sąd Konstytucyjny Indonezji odrzucił petycję w sprawie minimalnego wieku kandydatów w wyborach regionalnych. Sąd Konstytucyjny stwierdził, że w wyborach gubernatorskich mogą brać udział osoby, które skończyły 30 lat. Tymczasem Sąd Najwyższy orzekł w maju bieżącego roku, iż kandydat musi mieć skończone 30 lat w momencie inauguracji. Ostatnia decyzja Sądu Konstytucyjnego stawia w trudnym położeniu

prezydenta Joko Widodo, który liczył na to, że jego najmłodszy syn Kaesang Pangarep będzie ubiegał się w listopadowych wyborach o stanowisko zastępcy gubernatora Jawy Środkowej. Kaesang skończy 30 lat w grudniu bieżącego roku, a rejestracja kandydatów jest zaplanowana na koniec sierpnia. Wciąż jednak decydujący głos w sprawie będzie miała komisja wyborcza, która zdecyduje na opinie jakiego sądu będzie się powoływać.

21 sierpnia: premier Malezji złożył trzydniową wizytę w Indiach. Podczas pierwszej wizyty w Indiach od czasu objęcia stanowiska premiera, Anwar Ibrahim spotkał się z premierem Narendrą Modim. Przedstawiciele obu państw podjęli decyzję o podniesieniu rangi stosunków dwustronnych do kompleksowego partnerstwa strategicznego, a także podpisali szereg umów inwestycyjnych o wartości ponad 1 mld USD, które mają się przyczynić do stworzenia 16 640 nowych miejsc pracy. W ramach wizyty doszło do podpisania ośmiu protokołów ustaleń obejmujących takie obszary jak handel, technologie cyfrowe, kulturę i turystykę. Anwar Ibrahim zgodził się również na zwiększenie wymiany handlowej z Indiami przy użyciu krajowych walut, co ma się przyczynić do zacieśnienia współpracy w sektorze finansowym. Z kolei premier Indii wyraził poparcie dla wniosku Malezji w sprawie przystąpienia do BRICS.

26 sierpnia: jednostka malezyjskiej marynarki wojennej zatonała na południowy wschód od Tanjung Penyusup w stanie Johor. Kuter raketowy typu Handalan – KD Pendekar, zatonął około dwóch mil morskich od wybrzeży stanu Johor, po tym jak doszło do uszkodzenia i zalania kadłuba statku, najprawdopodobniej w wyniku zderzenia z przeszkodą znajdującą się pod wodą. Malezyjska marynarka wojenna poinformowało, iż cała załoga statku, składająca się z 39 osób, została bezpiecznie ewakuowana i nikt nie doznał poważnych obrażeń. Jednostka KD Pendekar została zbudowana 11 listopada 1978 r. w szwedzkiej stoczni Varvet w Karlskronie, a następnie wcielona do służby w malezyjskiej marynarce wojennej 27 lipca 1979 r. Malezyjskie służby prowadzą prace mające na celu odzyskanie statku. Natomiast wyjaśnieniem okoliczności wypadku ma się zająć specjalna komisja śledcza.

28 sierpnia: tajskie siły powietrzne opowiedziały się za zakupem szwedzkich a nie amerykańskich myśliwców. Po dziesięciu miesiącach analiz, Królewskie Siły Powietrzne Tajlandii w swoich rekomendacjach wybrały samoloty JAS 39 Gripen E/F produkowane przez szwedzką firmę Saab. Zdaniem przedstawicieli sił powietrznych samoloty Gripen 39 lepiej sprostają wymaganiom sił zbrojnych od amerykańskich myśliwców F-16 produkowanych przez firmę Lockheed Martin. Tajlandia zamierza zakupić 12 nowych myśliwców do końca 2034 r., ale to rząd podejmie ostateczną decyzję w sprawie zakupu konkretnego modelu samolotu.

29 sierpnia: Filipiny zamierzają kupić 40 nowych myśliwców. Minister obrony Filipin poinformował o rozpoczęciu procesu przyjmowania ofert na zakup 40 myśliwców wielozadaniowych, które mają przyczynić się do wzmocnienia obrony terytorialnej kraju. Nowe samoloty mają być szybsze od południowokoreańskich myśliwców FA-50, którymi dysponują obecnie filipińskie siły powietrzne. Rząd rozważa różne schematy sfinansowania programu modernizacji sił zbrojnych, w tym wykorzystanie środków od prywatnych pożyczkodawców. Pozyskanie myśliwców jest częścią programu Re-Horizon 3.

31 sierpnia: Filipiny i Wietnam zobowiązały się do zacieśnienia współpracy obronnej. Minister obrony Wietnamu Phan Van Giang spotkał się w Manili ze swoim filipińskim odpowiednikiem Gilberto Teodoro. Przedstawiciele obu państw poinformowali, że do końca roku zostanie podpisana umowa o wzmocnieniu współpracy z zakresu bezpieczeństwa. Tymczasem przy okazji rozmów w stolicy Filipin, ministrowie obrony wymienili się listami intencyjnymi dotyczącymi zwiększenia zaangażowania w reagowanie na katastrofy naturalne oraz bliższą współpracę z zakresu medycyny wojskowej. Obie strony zobowiązały się również do pokojowego rozwiązania sporów morskich i terytorialnych w oparciu o prawo międzynarodowe.

KOMENTARZ

W Manili odbyło się drugie spotkanie ministrów obrony i spraw zagranicznych Filipin oraz Japonii w formacie 2+2, podczas którego doszło do podpisania umowy o wzajemnym dostępie (Reciprocal Access Agreement, RAA) sił zbrojnych. Nowe porozumienie nie tylko stanowi duży postęp w przypadku zacieśnienia dwustronnej współpracy z zakresu bezpieczeństwa, ale jednocześnie otwiera nowe możliwości dla formatów minilateralnych z udziałem tych państw. Przede wszystkim chodzi o współpracę trójstronną pomiędzy Filipinami, Japonią i Stanami Zjednoczonymi (JAPHUS), a także czterostronną, gdzie do trójki wymienionych wcześniej państw należy dodać Australię (SQUAD). Warto jednak zaznaczyć, że rząd Filipin od kilku lat konsekwentnie rozszerza sieć powiązań z państwami o podobnych poglądach w celu wzmocnienia swojej pozycji w dobie ekspansjonistycznej polityki Pekinu, poprzez zrównoważenie ograniczonego potencjału militarnego kraju. Przyjęcie takiej strategii ma jednocześnie zapobiec całkowitej zależności Filipin od Stanów Zjednoczonych pod względem bezpieczeństwa.

Na początku lipca 2024 r. doszło do drugiego spotkania w formacie 2+2 w Manili. Zgodnie ze wcześniejszymi zapowiedziami minister obrony Filipin Gilberto

Teodoro Jr oraz minister spraw zagranicznych Japonii Yoko Kamikawa podpisali RAA w obecności prezydenta Ferdinanda Marcosa Jr. Na mocy tej umowy siły zbrojne obu państw będą mogły brać udział w ćwiczeniach na terytorium Filipin oraz Japonii, misjach mających na celu przeciwdziałanie skutkom katastrof naturalnych, a także wspólnych patrolach. Wszystkie ułatwienia wynikające z ram zawartych w umowie wejdą w życie po zatwierdzeniu przez filipiński senat oraz japoński parlament. Zgodnie z art. VII sekcji 21 konstytucji Filipin z 1987 r. porozumienie musi uzyskać poparcie ze strony 2/3 senatorów, co należy uznać za formalność, biorąc pod uwagę daleko idącą aprobatę dla zacieśniania relacji z Japonią na wewnętrznej scenie politycznej. Warto również zaznaczyć, że Filipiny są czwartym państwem, z którym Japonia zawarła tego rodzaju porozumienie i pierwszym z regionu Azji Południowo-Wschodniej. Do tej pory Tokio podpisało analogiczne umowy ze Stanami Zjednoczonymi (1960), Australią (2022) i Wielką Brytanią (2023). Tymczasem Filipiny dysponują podobnymi porozumieniami ze Stanami Zjednoczonymi (1999) oraz Australią (2012).

Przedstawiciele obu państw wyraźnie podkreślili, że nowe porozumienie ma przełomowe znaczenie dla stosunków dwustronnych, które osiągnęły najwyższy poziom w historii. Umowa ma się przyczynić do promocji bezpieczeństwa i współpracy obronnej, co pozwoli na utrzymanie stabilności w regionie Indo-Pacyfiku. Biorąc pod uwagę obecną sytuację na Morzu Południowochińskim, moment finalizacji RAA nie mógł być lepszy. Niespełna miesiąc przed spotkaniem w Manili doszło do poważnego incydentu pomiędzy filipińskimi siłami zbrojnymi i chińską strażą przybrzeżną w pobliżu płycizny Second Thomas. Strona chińska skutecznie uniemożliwiła realizację misji zaopatrzeniowej dla filipińskiego garnizonu stacjonującego na wraku statku BRP Sierra Madre, który został osadzony na mieliźnie w 1999 r. i od tamtego czasu pełni rolę posterunku. Incydent z 17 czerwca był trzecim w 2024 r., podczas którego ranni zostali członkowie filipińskiego personelu. Ponadto uzbrojeni w noże i siekiery funkcjonariusze chińskiej straży przybrzeżnej wtargnęli na filipińskie łodzie, niszcząc sprzęt oraz przejmując osiem sztuk broni palnej, przeznaczonej dla żołnierzy stacjonujących na BRP Sierra Madre. O powadze ostatnich wydarzeń na spornym obszarze na Morzu Południowochińskim najlepiej świadczy fakt, że we wspólnym oświadczeniu wydanym po spotkaniu w formacie 2+2 ministrowie obu państw wyrazili poważne zaniepokojenie niebezpiecznymi działaniami Chin w okolicach płycizny Second Thomas. Dodatkowo minister spraw zagranicznych Yoko Kamikawa podkreśliła, iż rząd w Tokio sprzeciwia się unilateralnym próbom zmiany *status quo* poprzez użycie siły i przymusowych środków. Tego rodzaju stanowiska przedstawicieli innych państw są niezwykle cenne dla filipińskiego rządu, który w ramach realizowanej inicjatywy transparentności dąży do przeciwdziałania chińskiej presji w postaci operacji w tzw. *szarej strefie* poprzez

zwiększanie ryzyka poważnych strat wizerunkowych ponoszonych przez Chiny na arenie międzynarodowej.

Z perspektywy rządu w Manili, finalizacja RAA ma kluczowe znaczenie dla zbalansowania chińskich wpływów na Morzu Południowochińskim. Pekin doskonale zdaje sobie z tego sprawę, dlatego prowadzi narrację, która ma na celu wbicie klina między Filipiny a pozostałych sojuszników. Rzecznik chińskiego ministerstwa spraw zagranicznych Lin Jian stwierdził podczas konferencji prasowej, że region Azji i Pacyfiku nie potrzebuje bloków militarnych lub innych małych ugrupowań, które dążą do konfrontacji na wzór działań podejmowanych w okresie zimnej wojny. Rzecznik nawiązał również do historii Japonii, przypominając ekspansjonistyczną politykę tego kraju w trakcie II wojny światowej, podczas której Filipiny były jedną z ofiar działań zbrojnych. Przestrzegł tym samym przedstawicieli japońskiego rządu przed wypowiedziami i działaniami w domenie bezpieczeństwa militarnego, biorąc pod uwagę historię agresji tego państwa w regionie. Prowadzenie tego rodzaju narracji nie przyniesie jednak dużego skutku, ponieważ od wielu lat Japonia – obok Stanów Zjednoczonych i Australii – jest wskazywana w wynikach badań opinii publicznej jako jeden z najbardziej wiarygodnych partnerów Filipin pod względem współpracy gospodarczej oraz militarnej. Odwoływanie się do militarystycznej przeszłości Japonii ma przede wszystkim służyć uwiarygodnieniu budowanego przez Pekin wizerunku Chin na arenie międzynarodowej jako łagodnego państwa o pokojowych intencjach, które jak wiele innych krajów z regionu było ofiarą mocarstw kolonialnych.

II. STOSUNKI BILATERALNE CHIN Z PAŃSTWAMI ASEAN

1 lipca: chińska straż przybrzeżna nie udzieliła pomocy filipińskim rybakom. Chińska straż przybrzeżna stwierdziła, że uratowała filipińskich rybaków, których łódź eksplodowała na skutek usterki silnika w pobliżu płycizny Scarborough na Morzu Południowochińskim. Niemniej jednak według relacji rybaków, załoga chińskiej straży przybrzeżnej nie udzieliła im pomocy poza wyrzuceniem kamizelek ratunkowych. Warto jednak zaznaczyć, że kamizelki zostały rzucone w momencie, kiedy była już realizowana ewakuacja rybaków na pokład statku filipińskiej straży przybrzeżnej BRP Sindangan przy wsparciu znajdującej się w pobliżu innej łodzi rybackiej FB JJ3. Spośród ośmioosobowej załogi tylko dwie osoby odniosły lekkie obrażenia.

2 lipca: Watykan wezwał do pokojowego rozwiązania sporu pomiędzy Filipinami i Chinami na Morzu Południowochińskim. Minister spraw zagranicznych Watykanu arcybiskup Paul Richard Gallagher złożył pierwszą w

historii wizytę na Filipinach. Podczas konferencji prasowej przedstawiciel Stolicy Apostolskiej poinformował, iż w rozmowie z przedstawicielami filipińskiego rządu zaapelował do obu stron sporu o przestrzeganie prawa międzynarodowego. Przy tej okazji rzecznik filipińskiej marynarki wojennej Kontradmiral Roy Vincent Trinidad stwierdził, że incydent z 17 czerwca w pobliżu płycizny Second Thomas należy do „najbardziej agresywnego” w najnowszej historii sporu.

2 lipca: chiński lotniskowiec przepłynął w odległości 230 mil od filipińskiej wyspy Luzon. Zdjęcia satelitarne potwierdziły, że chiński lotniskowiec CNS Shandong przepłynął w odległości 230 mil (około 370 km) od wybrzeży wyspy Luzon na Morzu Południowochińskim. Rzecznik filipińskiej marynarki wojennej kontradmirał Roy Vincent Trinidad poinformował, że działania lotniskowca były monitorowane przez siły zbrojne, podobnie jak obecność największej jednostki chińskiej straży przybrzeżnej CG5901, która została wykryta na wodach wyłącznej strefy ekonomicznej kraju.

2 lipca: w Manili odbyło się 9. posiedzenie bilateralnego mechanizmu konsultacyjnego w sprawie Morza Południowochińskiego z przedstawicielami Chin oraz Filipin. Spotkanie delegacji obu państw odbyło się pod przewodnictwem wiceminister spraw zagranicznych Filipin Ma. Theresy Lazaro oraz wiceministra spraw zagranicznych Chin Chen Xiaodonga. Obie strony zadeklarowały zaangażowanie w deeskalację napięć na Morzu Południowochińskim, których intensywność wyraźnie wzrosła na przestrzeni ostatniego roku. Wiceminister Lazaro podkreśliła jednak, że Filipiny będą nieustępliwe w ochronie swoich interesów i podtrzymywaniu własnej suwerenności. Ministerstwo spraw zagranicznych Filipin poinformowało, iż udało się osiągnąć znaczące postępy w opracowaniu mechanizmów zarządzania napięciami na Morzu Południowochińskim, ale wciąż pozostają znaczące różnice poglądów między państwami. Posiedzenie zostało zwieńczone podpisaniem porozumienia w sprawie poprawy mechanizmów komunikacji morskiej. Dodatkowo Chiny i Filipiny zgodziły się na rozważenie bliższej współpracy pomiędzy strażami przybrzeżnymi, a także współpracy akademickiej z zakresu sporu na Morzu Południowochińskim.

3 lipca: siostra prezydenta Filipin wywołała niepokój informacjami o potencjalnym ataku rakietowym przez Chiny. Senator Imee Marcos, która jest szefową senackiej komisji do spraw zagranicznych opublikowała krótkie nagranie w mediach społecznościowych (Tik Tok), w którym stwierdziła, iż posiada informacje o planach Chin obrania Filipin za cel rakiet hipersonicznych. Zdaniem siostry prezydenta chiński rząd wyznaczył łącznie 25 celów, a wyspy Batanes znajdujące się na północy kraju (najbliżej Tajwanu) mogą być pierwszym celem potencjalnego ataku w przypadku eskalacji napięć na Morzu

Południowochińskim. Senator nie przedstawiła jednak żadnych dowodów potwierdzających jej stanowisko. Rzecznik rady bezpieczeństwa narodowego Filipin Jonathan Malaya poinformował, że rząd nie posiada wiedzy na temat tego rodzaju zagrożenia, a także zapowiedział skontaktowanie się z Imee Marcos w celu weryfikacji informacji.

4 lipca: chińska firma BYD otworzyła swoją pierwszą fabrykę pojazdów elektrycznych w Tajlandii. Budowa fabryki w Rayong na wschodzie Tajlandii została zapowiedziana dwa lata temu, a koszt jej budowy wyniósł 490 mln. Według szacunków będzie w stanie produkować 150 tys. samochodów rocznie i zapewni zatrudnienie dla 10 tys. osób. Warto zaznaczyć, że uruchomiona w Tajlandii fabryka BYD jest jednocześnie pierwszą w całej Azji Południowo-Wschodniej. Chińska firma BYD jest liderem pod względem sprzedaży pojazdów elektrycznych w Tajlandii o czym świadczy fakt, że w ubiegłym roku odpowiadała za 40% rynku. Popyt na samochody elektryczne w tym kraju rośnie. W okresie od stycznia do maja bieżącego roku 31,64% nowo rejestrowanych samochodów stanowiły pojazdy elektryczne.

4 lipca: Filipiny oczekują od Chin rekompensaty finansowej za szkody będące wynikiem czerwcowego incydentu na Morzu Południowochińskim. Zwierzchnik filipińskich sił zbrojnych Romeo Brawner poinformował, że Filipiny oczekują od Chin zwrotu skonfiskowanego sprzętu i uzbrojenia, a także wypłacenia odszkodowania w wysokości 1 mln USD za uszkodzenia wyrządzone przez chińską straż przybrzeżną podczas incydentu, do którego doszło 17 czerwca w pobliżu płycizny Second Thomas. Część z tych środków miałaby być przeznaczona na rekonstrukcję dłoni Jeffrey'a Facundo, który stracił jeden z palców. Jednocześnie prezydent Ferdinand Marcos Jr wezwał filipińskie siły zbrojne do deeskalacji napięć na Morzu Południowochińskim.

5 lipca: Filipiny pracują nad porozumieniem z Chinami w sprawie kwestii spornych dotyczących płycizny Second Thomas. Minister spraw zagranicznych Filipin Enrique Manalo poinformował o toczących się rozmowach ze stroną chińską na temat porozumienia lub potencjalnej umowy dotyczącej statusu płycizny Second Thomas, będącej częścią spornego obszaru archipelagu Spratly na Morzu Południowochińskim.

6 lipca: największa jednostka chińskiej straży przybrzeżnej zakotwiczyła na wodach wyłącznej strefie ekonomicznej Filipin. Filipińska straż przybrzeżna poinformował, że chińska jednostka straży przybrzeżnej o długości 165 m, który wpłynęła na wody wyłącznej strefy ekonomicznej Filipin na początku lipca zakotwiczyła na spornym obszarze, co zostało uznane za akt zastraszenia. Załoga chińskiego statku dostała komunikat ze strony filipińskiej straży przybrzeżnej, iż przebywa w wyłącznej strefie ekonomicznej Filipin.

7 lipca: zastępca dowódcy birmańskiej junty złożył wizytę w Chinach. Soe Win wziął udział w Forum Zielonego Rozwoju w Qingdao, organizowanym przez Szanghajską Organizację Współpracy. Warto zaznaczyć, że zwierzchnik birmańskiej junty nie odwiedził Chin od czasu przeprowadzenia w Birmie zamachu stanu w lutym 2021 r.

9 lipca: Filipiny odrzuciły oskarżenia Chin dotyczące zniszczenia środowiska naturalnego na spornym obszarze Morza Południowochińskiego. Filipiński rząd odrzucił stanowisko chińskiego ministerstwa do spraw zasobów naturalnych, zgodnie z którym osadzenie na mieliźnie statku BRP Sierra Madre doprowadziło do poważnych szkód dla środowiska naturalnego. Jednocześnie filipińska grupa zadaniowa do spraw Morza Południowochińskiego wezwała do przeprowadzenia przez stronę trzecią niezależnej kontroli środowiska naturalnego na Morzu Południowochińskim w celu naukowej oceny przyczyn uszkodzeń raf koralowych na spornym obszarze.

9 lipca: Chiny i Laos przeprowadziły wspólne ćwiczenia wojskowe Friendship Shield-2024. W Laosie odbyły się manewry wojskowe z udziałem ponad 1200 żołnierzy, w tym około 300 żołnierzy chińskich. Podczas tej inicjatywy przeprowadzono ćwiczenia z zakresu używania broni palnej (lekkich i ciężkich karabinów maszynowych, karabinów snajperskich oraz szturmowych), a także moździerzy i granatników. Strona chińska udostępniła laotańskim siłom zbrojnym własne technologie związane z bojowym wykorzystaniem dronów oraz sposobami ich przeciwdziałania. Żołnierze z Laosu mogli również przetestować nowe karabiny szturmowe produkowane w Chinach - QBZ-191. W manewrach uczestniczył także chiński sprzęt, taki jak helikoptery Z-20, bojowe wozy piechoty Type-08, oraz terenowe pojazdy Mengshi.

10 lipca: Chiny umożliwiły ewakuację chorej osoby z posterunku w pobliżu płycizny Second Thomas. Chińska straż przybrzeżna poinformowała, że „umożliwiła” stronie filipińskiej ewakuację osoby stacjonującej na wraku statku BRP Sierra Madre. Rzecznik filipińskiej straży przybrzeżnej skrytykował oświadczenie strony chińskiej, podkreślając, iż chińskie statki nielegalnie przebywają na wodach wyłącznej strefy ekonomicznej Filipin. Dodatkowo zwrócił uwagę, że ochrona zdrowia i życia ludzkiego wymaga „zgody” strony chińskiej. Do ewakuacji doszło 7 lipca, a cała operacja była dokładnie monitorowana przez chińską straż przybrzeżną.

16 lipca: Chiny i Filipiny podpisały umowę w sprawie utworzenia gorącej linii pomiędzy przedstawicielami obu państw na wysokim szczeblu w celu zarządzania napięciami na Morzu Południowochińskim. Podczas 9. spotkania bilateralnego mechanizmu konsultacyjnego w sprawie Morza Południowochińskiego podpisana została umowa w sprawie polepszenia chińsko-filipińskich mechanizmów konsultacyjnych, na mocy której mają zostać

utworzony mechanizmu komunikacji pomiędzy przedstawicielami biur prezydentów, pomiędzy ministerstwami spraw zagranicznych na szczeblu ministra oraz wiceministra, a także pomiędzy strażami przybrzeżnymi. Mimo tego, że funkcjonowanie gorącej linii jest kluczowym elementem zapobiegającym niekontrolowanej eskalacji napięć to jednak warto mieć na uwadze, że Chiny w przeszłości rzadko odpowiadały na próby kontaktu za jej pośrednictwem.

16 lipca: chińska straż przybrzeżna została wykryta w pobliżu wyspy Lubang. Filipińska marynarka wojenna potwierdziła doniesienia o jednostce chińskiej straży przybrzeżnej o numerze 5303, która prowadzi ciągły rejs w okolicach wyspy Lubang, oddalonej 60 mil morskich od wybrzeży Luzon. Chiński statek korzysta z przepisów mówiących o swobodnym przepływie, ale patrol w bliskiej odległości od wybrzeży Filipin został uznany za kolejną próbę zastraszenia w dobie wysokich napięć na Morzu Południowochińskim.

16 lipca: Azjatycki Bank Inwestycji Infrastrukturalnych (AIIB) wesprze Wietnam w rozwoju infrastruktury sektora energii odnawialnej. Prezes Azjatyckiego Banku Inwestycji Infrastrukturalnych Jin Liqun poinformował o planach udzielania wsparcia Wietnamowi w rozwoju źródeł energii odnawialnej poprzez przystąpienie do wartego 15,5 mld USD partnerstwa na rzecz sprawiedliwej transformacji energetycznej (Just Energy Transition Partnership, JETP). Do tej pory AIIB sfinansował trzy projekty w Wietnamie za kwotę 223 mln USD, wśród których znalazły się programy dotyczące reakcji na pandemię koronawirusa, rozwój projektów związanych z elektrowniami słonecznymi oraz hydroelektrowniami, a także wzmacniania odporności Wietnamu na zmiany klimatyczne.

17 lipca: Chiny przeprowadziły wspólny patrol oraz ćwiczenia z Rosją na Morzu Południowochińskim. Chiński niszczyciel Yinchuan oraz rosyjska fregata zrealizowały patrol na wodach Morza Południowochińskiego, a także ćwiczenia obejmujące przechwytywanie innych jednostek oraz lądowanie helikopterów na pokładzie statku. Dodatkowo oba państwa przeprowadziły ćwiczenia marynarek wojennych "Joint Sea-2024", które odbyły się u wschodnich wybrzeży chińskiej wyspy Hainan. W tej inicjatywie wziął udział chiński niszczyciel Nanning, a także fregaty i statki zaopatrzeniowe z obu państw. Wszystko wskazuje na to, że ostatnie działania są skutkiem rozmowy prezydentów Xi Jinpinga oraz Władimira Putina, do której doszło w Kazachstanie na początku lipca bieżącego roku.

21 lipca: Filipiny zawarły tymczasowe porozumienie z Chinami w sprawie misji zaopatrzeniowych na Morzu Południowochińskim. Ministerstwo spraw zagranicznych Filipin wydało oświadczenie, w którym poinformowano o osiągnięciu porozumienia z chińskim rządem w sprawie dostarczania żołnierzom stacjonującym na wraku statku BRP Sierra Madre artykułów

codziennego użytku. W oświadczeniu nie ujawniono szczegółów porozumienia, ale podkreślono, iż obie strony są zdeterminowane do deeskalacji napięć oraz rozwiązania spornych kwestii poprzez dialog i konsultacje. Według doniesień medialnych porozumienie nie obejmuje warunków stawianych przez Pekin, zgodnie z którymi w ramach filipińskich misji zaopatrzeniowych nie będą dostarczane materiały budowlane umożliwiające wzmocnienia posterunku. Dodatkowo Chiny oczekują informowania z wyprzedzeniem o realizacji misji zaopatrzeniowych, a także możliwości inspekcji statków biorących udział w tego rodzaju misjach. Głos w tej sprawie zabrało również chińskie ministerstwo spraw zagranicznych, poinformowało o porozumieniu obu stron. Podkreślono, że negocjacje z Filipinami są związane z wciąż aktualną pozycją Pekinu, który utrzymuje, iż obecność wraku statku BRP Sierra Madre w pobliżu płycizny Second Thomas stanowi pogwałcenie chińskiej suwerenności i jest sprzeczne z Deklaracją o postępowaniu stron na Morzu Południowochińskim. Chiny zamierzają również kontynuować monitorowanie filipińskich misji zaopatrzeniowych.

22 lipca: Filipiny wydały oświadczenie w sprawie ostatniego porozumienia z Chinami w sprawie misji zaopatrzeniowych na spornym obszarze Morza Południowochińskiego. W nawiązaniu do wystąpienia chińskiego rzecznika ministerstwa spraw zagranicznych, filipińskie ministerstwo spraw zagranicznych wydało oświadczenie, w którym odrzucono sugestie strony chińskiej jakoby ostatnie porozumienie pomiędzy państwami zobowiązywało rząd w Manili do informowania Pekinu z wyprzedzeniem o planach realizacji misji zaopatrzeniowych oraz pozwalało Chinom na weryfikacje materiałów dostarczanych w ramach misji. Rzeczniczka filipińskiego ministerstwa Teresita Daza zaznaczyła, iż informacje przedstawione przez chińskiego rzecznika ministerstwa spraw zagranicznych były niedokładne.

26 lipca: w Laosie odbył się pierwszy w historii trójstronny szczyt ministerialny przedstawicieli Laosu, Chin oraz Rosji. W Wientianie odbył się trójstronny szczyt pod przewodnictwem ministra spraw zagranicznych Laosu Saleumxay'a Kommasitha z udziałem Wang Yi oraz Siergieja Ławrowa. Przedstawiciel Chin podkreślił rosnący wpływ państw Globalnego Południa na sytuację międzynarodową, która jego zdaniem jest zdominowana przez hegemonizm, protekcjonizm oraz regionalne konflikty. Wang Yi zwrócił również uwagę na coraz większe znaczenie wschodzących gospodarek Chin, Rosji i Laosu w regionie Azji i Pacyfiku. Chiny wyraziły gotowość do współpracy z Rosją na rzecz wsparcia regionalnej współpracy w ramach ASEAN, co zostało przedstawione w postaci nowego formatu Chiny-Rosja plus państwo przewodniczące w ASEAN (Russia-China+ASEAN chair). Duży nacisk został również położony na zacieśnianie współpracy ASEAN z Szanghajską Organizacją Współpracy (SOW) oraz BRICS. W ostatnim czasie Laos obok Birmy i Kambodży

zaaplikował o członkostwo w SOW. Natomiast o przyjęcie do BRICS ubiegają się Malezja oraz Tajlandia.

27 lipca: Filipiny zrealizowały misję zaopatrzeniową dla posterunku na płyciźnie Second Thomas. Pierwsza misja zaopatrzeniowa dla garnizonu stacjonującego na wraku statku BRP Sierra Madre od incydentu z 17 czerwca została skutecznie przeprowadzona. Misja została zrealizowana przez żołnierzy filipińskiej marynarki wojennej, którzy dostarczyli zaopatrzenie na pokładzie zakontraktowanej cywilnej jednostki ML Lapu-Lapu. Działania były wspierane przez filipińską straż przybrzeżną na pokładzie statku BRP Cape Engaño (MRRV-4411). Rzecznik straży przybrzeżnej Jay Tarriela poinformował, że misja zaopatrzeniowa była monitorowana przez dziewięć chińskich statków, w tym dwa milicji morskiej, trzy marynarki wojennej oraz cztery straży przybrzeżnej. Warto zaznaczyć, że rzecznik chińskiego ministerstwa spraw zagranicznych stwierdził, iż Pekin został z wyprzedzeniem poinformowany o realizacji misji. Dodatkowo filipiński statek zaopatrzeniowy miał zostać skontrolowany przez chińskie służby pod kątem transportowanych materiałów, aby upewnić się, że znajdują się wśród nich materiały umożliwiające wzmocnienie posterunku. Niemniej jednak rzeczniczka filipińskiego ministerstwa spraw zagranicznych Teresita Daza zdementowała te informacje, podkreślając, iż nie informowano Chin o realizacji misji i nie doszło do inspekcji statku zaopatrzeniowego. W związku z tym ministerstwo spraw zagranicznych Filipin oskarżyło Chiny o błędne przedstawienie porozumienia osiągniętego przez oba państwa na początku lipca bieżącego roku.

30 lipca: premier Malezji bagatelizuje obecność chińskiej straży przybrzeżnej na spornym obszarze Morza Południowochińskiego. Anwar Ibrahim zwrócił się do malezyjskich rybaków, aby nie obawiali się obecności statków chińskiej straży przybrzeżnej na wodach wyłącznej strefy ekonomicznej Malezji. Szczególnie dużą aktywność odnotowano w pobliżu płyczn Luconia oddalonych o 84 mile morskie od wybrzeży Sarawak.

7 sierpnia: Chiny przeprowadziły bojowy patrol morski i powietrzny w pobliżu płyczny Scarborough. Chińskie dowództwo Południowego Teatru poinformowało o przeprowadzeniu patroli w przestrzeni morskiej i powietrznej, których celem było przetestowanie zdolności z zakresu zwiadu i wczesnego ostrzegania, mobilizacji, a także zdolności bojowych. Warto podkreślić, że płyczna Scarborough znajduje się około 240 km od filipińskiej wyspy Luzon i ponad 900 km od chińskiej wyspy Hajnan.

7 sierpnia: chiński dron przeprowadził patrol nad obszarem wyłącznej strefy ekonomicznej Wietnamu. Chiński wojskowy dron Wing Loong-10 przeprowadził dwa patrole wzdłuż wietnamskiego wybrzeża nad wyłączną strefą ekonomiczną na Morzu Południowochińskim. Bezzałogowy statek powietrzny

jest produkowany przez firmę Chengdu Aircraft Design and Research Institute i jest zdolny do prowadzenia lotów zwiadowczych na wysokości 14,9 km.

8 sierpnia: statek wietnamskiej marynarki wojennej złożył wizytę portową w Chinach. Wietnamska fregata rakietowa 015 Tran Hung Dao złożyła pięciodniową wizytę w chińskim porcie w Zhanjiangu w prowincji Guangdong. W ramach wizyty zorganizowano szereg interakcji pomiędzy żołnierzami marynarek wojennych obu państw w celu poprawy wzajemnego zrozumienia i zaufania.

8 sierpnia: Chiny poinformowały o odkryciu bogatych złóż gazu zmiennego na Morzu Południowochińskim. Firma China National Offshore Oil Corporation poinformowała o odkryciu na polu Lingshui 36-1 złoża ponad 100 mld metrów sześciennych gazu ziemnego, co jest pierwszym ultrapłytkim złożem gazu na ultragłębokich wodach. Nie podano dokładnej lokalizacji złoża, ale wiadomo, że znajduje się na południowy wschód od wyspy Hajnan.

9 sierpnia: chiński specjalny wysłannik spotkał się z liderem birmańskiej junty. Kilka dni po tym jak zbrojne ugrupowania mniejszości etnicznych w Birmie przejęły kontrolę nad regionalnym dowództwem birmańskich sił zbrojnych w mieście Lashio w stanie Shan, Deng Xijun spotkał się z generałem Min Aung Hlaing w Naypyidaw, aby omówić sytuację w regionie przygranicznym między państwami oraz działania junty mające na celu stabilizację sytuacji wewnętrznej w Birmie.

10 sierpnia: Filipiny poinformowały o pierwszym incydencie z udziałem Chin w przestrzeni powietrznej nad spornym obszarem Morza Południowochińskiego. Filipińskie siły zbrojne wydały oświadczenie, w którym poinformowano o dwóch samolotach chińskich sił powietrznych, które wykonały niebezpieczne manewry oraz użyły flar w taki sposób, aby przecięły tor lotu filipińskiego samolotu zwiadowczego CASA C-212i, realizującego w dniu 8 sierpnia patrol nad płyczną Scarborough. Zdaniem szefa filipińskich sił zbrojnych Romeo Brawnera, działania chińskich samolotów stworzyły bezpośrednie zagrożenie dla bezpieczeństwa filipińskiego personelu oraz stanowiły pogwałcenie prawa międzynarodowego dotyczącego bezpieczeństwa lotniczego. Tymczasem chińskie Dowództwo Południowego Teatru podkreśliło, iż mimo wielokrotnie powtarzanych komunikatów filipiński samolot nielegalnie wtargnął w chińską przestrzeń powietrzną, zakłócając tym samym działania szkoleniowe chińskich sił zbrojnych. Do sprawy odniósł się również prezydent Ferdinand Marcos Jr., który potępił działania chińskich sił powietrznych, określając je „nieuzasadnionymi, nielegalnymi i lekkomyślnymi”. Prezydent Filipin wezwał także Chiny do odpowiedzialnego zachowania zarówno w przestrzeni morskiej jak i powietrznej.

12 sierpnia: Filipiny zapowiedziały złożenie protestu dyplomatycznego w sprawie incydentu w przestrzeni powietrznej w okolicach płycizny Scarborough. Minister spraw zagranicznych Filipin Enrique Manalo poinformował o złożeniu protestu dyplomatycznego do Chin w sprawie incydentu z udziałem samolotów obu państw, do którego doszło 8 sierpnia.

12 sierpnia: Filipiny rozważają wdrożenie dodatkowych środków bezpieczeństwa w odpowiedzi na ostatni incydent z udziałem chińskich samolotów bojowych. Minister obrony Gilberto Teodoro Jr poinformował w wywiadzie dla filipińskich mediów, że rząd będzie rozważał przydzielenie samolotom zwiadowczym, które wykonują patrole nad spornymi obszarami na Morzu Południowochińskim, eskorty w postaci myśliwców FA-50PH.

13 sierpnia: Chiny i Indonezja przeprowadziły pierwsze w historii ministerialne spotkanie w formacie 2+2. Przedstawiciele ministerstw spraw zagranicznych oraz obrony obu państw spotkali się w Dżakarcie, gdzie zawarto porozumienie o współpracy z zakresu rozwoju potencjału dyplomatów i wspólnych szkoleń wojskowych. Obie strony zobowiązały się również do zacieśnienia współpracy na rzecz utrzymania stabilności i bezpieczeństwa w regionie, między innymi poprzez zapobieganie przestępstwom transgranicznym oraz zwalczanie organizacji terrorystycznych.

14 sierpnia: Tajlandia planuje ograniczyć napływ do kraju chińskich towarów niespełniających norm. Premier Srettha Thavisin zlecił ministrowi handlu Phumthamowi Wechayachaiowi podjęcie działań zmierzających do ograniczenia importu towarów z Chin, które nie spełniają krajowych norm. Decyzja premiera jest odpowiedzią na skargi ze strony małych i średnich przedsiębiorstw, które zwracają również uwagę na problemy wynikające z handlu w szarej strefie za pośrednictwem portali internetowych. Minister handlu ma skoordynować działania różnych agencji, aby upewnić się, że wszystkie przedsiębiorstwa zajmujące się handlem elektronicznym są zarejestrowane i spełniają wszystkie wymogi prawne. Dodatkowo przeprowadzone zostaną kontrole chińskich towarów pod kątem ich bezpieczeństwa dla zdrowia konsumentów.

14 sierpnia: Malezja zamierza pozyskać nowe pociągi pasażerskie od Chin. Minister transportu Malezji Anthony Loke poinformował, iż państwowa firma Keretapi Tanah Melayu Berhad (KTMB) planuje podpisać z Chinami umowę leasingową na 62 pociągi w okresie 2024-2027, których zakup będzie spłacany przez okres 30 lat. Na chwilę obecną około 90% pociągów działających w ramach KTMB zostało wyprodukowanych przez chińską firmę China Railway Rolling Stock Corporation.

15 sierpnia: minister spraw zagranicznych Chin złożył wizytę w Birmie.

Wang Yi spotkał się w Naypyidaw z liderem birmańskiej junty generałem Min Aung Hlaingiem, z którym omówił perspektywę przeprowadzenia w Birmie wyborów. Szef chińskiej dyplomacji zapowiedział udzielenie wsparcia technicznego przy organizacji spisu ludności, po którym mają być zorganizowane wybory. Nawet jeżeli wybory zostaną zorganizowane to wszystko wskazuje na to, że ich wynik nie zostanie uznany przez większość państw Zachodu, ponieważ nie będą spełniały demokratycznych norm. Wang Yi spotkał się także z przywódcą wojskowym Thanem Shwe.

16 sierpnia: w Tajlandii odbyło się 9. spotkanie ministrów spraw zagranicznych formatu współpracy Lancang-Mekong.

W spotkaniu zorganizowanym w Chiang Mai wzięli udział ministrowie spraw zagranicznych Chin, Tajlandii, Kambodży, Wietnamu, Birmy oraz Laosu. Obrady toczyły się pod przewodnictwem minister Eksiri Pintaruchi z Tajlandii oraz ministra Wang Yi z Chin. Przedstawiciele sześciu państw skupili się na omówieniu zagadnień związanych ze przeciwdziałaniem zanieczyszczeniu powietrza, zwalczaniem przestępstw transgranicznych (ze szczególnym uwzględnieniem handlu narkotykami), cyberprzestępczości oraz przestępstw telekomunikacyjnych. Dodatkowo omówiono kwestie związane z zacieśnieniem współpracy w priorytetowych obszarach, takich jak łączność, zasoby wodne, różnorodność biologiczna, bezpieczeństwo żywnościowe i energetyczne, innowacje naukowe oraz technologiczne, turystyka, a także wymiana międzyludzka. Zwieńczeniem spotkania było wypracowanie czterech dokumentów, regulujących wzmocnienie współpracy z zakresu zasobów wodnych, oczyszczania powietrza i zwalczania przestępczości transgranicznej. Dodatkowo Tajlandia wyraziła gotowość zorganizowania 5. spotkania liderów formatu Lancang-Mekong w 2025 r. Warto dodać, że podczas pobytu w Tajlandii Wang Yi zapowiedział wsparcie Chin dla demokratycznych zmian w Birmie oraz udzielił poparcie dla inicjatywy ASEAN, której celem jest stabilizacja sytuacji wewnętrznej w Birmie. Minister spraw zagranicznych ChRL zrealizował również szereg spotkań dwustronnych na marginesie spotkania formatu Lancang-Mekong, między innymi ze swoimi odpowiednikami z Kambodży i Laosu.

19 sierpnia: statki filipińskiej straży przybrzeżnej zostały staranowane przez jednostki chińskiej straży przybrzeżnej na Morzu Południowochińskim.

Rzecznik rady bezpieczeństwa narodowego Filipin Jonathan Malaya poinformował, że w odległości około 23 mil morskich na południowy wschód od płycizny Sabina (Sabina Shoal) doszło do kolizji statku BRP Cape Engaño z jednostką chińskiej straży przybrzeżnej wykonującej niebezpieczne manewry w wyniku czego filipiński statek został uszkodzony (dziura w pokładzie o średnicy około 13 cm). Kilkanaście minut później druga jednostka BRP Bacagay również została staranowana dwukrotnie. Statki

filipińskiej straży przybrzeżnej były w trakcie realizacji misji zaopatrzeniowej dla personelu stacjonującego na wyspach Flat oraz Nanshan (Flat Island, Nanshan Island), będących pod kontrolą Filipin na spornym obszarze Morza Południowochińskiego. Z kolei rzecznik chińskiej straży przybrzeżnej Gan Yu oświadczył, że do kolizji doszło z winy filipińskiej straży przybrzeżnej, której statki nie podporządkowały się ostrzeżeniom strony chińskiej, iż w sposób nielegalny wkroczyły na wody w pobliżu płycizny Sabina. Rzecznik podkreślił, że Filipiny dopuszczają się wielokrotnych prowokacji, które są sprzeczne z tymczasowymi porozumieniami wypracowanymi przez przedstawicieli obu państw.

19 sierpnia: prezydent Wietnamu złożył wizytę w Chinach. W ramach swojej pierwszej podróży zagranicznej od czasu objęcia stanowiska prezydenta Wietnam, To Lam odwiedził Chiny, gdzie spotkał się z przewodniczącym Xi Jinpingiem, a także był świadkiem podpisania 14 protokołów ustaleń. Porozumienia dotyczą między innymi przeprowadzenia studium wykonalności linii kolejowej pomiędzy państwami przechodzącej przez Hanoi. Dodatkowo oba państwa zobowiązały się do rozwoju transgranicznej wymiany handlowej poprzez wprowadzenie ułatwień w eksporcie krokodyli, kokosów i durianów z Wietnamu do Chin. Dodatkowo obie strony będą dążyć do zacieśnienia współpracy pomiędzy uniwersytetami, mediami państwowymi oraz instytucjami finansowymi. Xi Jinping podkreślił, iż Wietnam znajduje się w centrum dobrosąsiedzkiej polityki Chin, a także zapowiedział rozszerzenie współpracy w ramach inicjatywy Pasa i Szlaku poprzez przyspieszenie budowy kolei, autostrad oraz infrastruktury portowej. Z kolei To Lam stwierdził, że współpraca z Chinami jest strategicznym wyborem i najwyższym priorytetem dla wietnamskiego rządu.

20 sierpnia: Filipiny rozważają rozszerzenia porozumienia z Chinami w sprawie misji zaopatrzeniowych na Morzu Południowochińskim. Rzecznik narodowej rady ds. morskich Alexander Lopez poinformował, że rząd w Manili rozważa negocjacje z Pekinem w sprawie porozumienia dotyczącego filipińskich misji zaopatrzeniowych, aby obejmowała większy obszar Morza Południowochińskiego, a nie tylko posterunek na płyciźnie Second Thomas. Jednocześnie Filipiny rozważają złożenie kolejnego protestu dyplomatycznego w sprawie ostatniego incydentu, w wyniku którego dwa statki filipińskiej straży przybrzeżnej zostały staranowane przez jednostki chińskiej straży przybrzeżnej.

20 sierpnia: aktywność ponad 100 chińskich statków została wykryta na spornych obszarach Morza Południowochińskiego w pobliżu Filipin. Filipińskie siły zbrojne poinformowały, iż w okresie 13-19 sierpnia odnotowano obecność 129 chińskich statków w pobliżu obszarów, do których rości sobie prawa rząd w Manili. Spośród wszystkich statków 18 należało do chińskiej straży przybrzeżnej, 13 do marynarki wojennej i 98 do milicji morskiej. Dla porównania w okresie 6-12 sierpnia chińska aktywność ograniczała się do 92 statków.

24 sierpnia: chiński myśliwiec po raz kolejny użył flar wobec filipińskiego samolotu nad spornym obszarem Morza Południowochińskiego. Samolot chińskich sił powietrznych użył flar w bliskiej odległości od samolotu Biura Rybołówstwa i Zasobów Wodnych (Bureau of Fisheries and Aquatic Resources, BFAR), monitorującego aktywność kłusowników, którzy wkroczyli na wody wyłącznej strefy ekonomicznej Filipin w pobliżu rafy Subi (Subi Reef), znajdującej się pod kontrolą Chin. Przedstawiciele filipińskiego oraz amerykańskiego rządu wezwali Chiny do zaprzestania prowokacyjnych i niebezpiecznych działań, które podważają wolność i swobodę w regionie Indo-Pacyfiku. Z kolei chińskie ministerstwo spraw zagranicznych poinformowało wydało oświadczenie, w którym poinformowano o przedsięwzięciu niezbędnych środków zaradczych w celu ochrony suwerenności i bezpieczeństwa wobec dwóch filipińskich samolotów, które wkroczyły w chińską przestrzeń powietrzną nad rafą Subi.

26 sierpnia: chińska straż przybrzeżna oraz milicja morska przeszkodziły w realizacji filipińskiej misji zaopatrzeniowej na spornym obszarze Morza Południowochińskiego. Jednostka chińskiej straży przybrzeżnej staranowała statek należący do Biura Rybołówstwa i Zasobów Wodnych (Bureau of Fisheries and Aquatic Resources, BFAR) - BRP Datu Sanday, który realizował misję zaopatrzeniową dla rybaków w pobliżu płycizny Escoda. W trakcie incydentu doszło również do użycia przez stronę chińską armatek wodnych.

26 sierpnia: Chiny przeprowadziły wspólne patrole wojska i policji w pobliżu granicy z Birmą. Chińska policja i wojsko przeprowadziły wspólne patrole powietrzne i lądowe na obszarach w pobliżu Ruili oraz Zhenkang, czyli w regionach najbardziej narażonych na ostrzał będący wynikiem intensywnych starć zbrojnych w birmańskich stanach Kaczin oraz Szan. Chińskie siły zbrojne zapowiedziały również ćwiczenia z użyciem ostrej amunicji w pobliżu chińsko-birmańskiej granicy na okres 27-29 sierpnia.

31 sierpnia: chińska straż przybrzeżna kolejny raz staranowała filipiński statek na spornym obszarze Morza Południowochińskiego. Największy statek patrolowy filipińskiej straży przybrzeżnej BRP Teresa Magbanua (MRRV-9701) został trzykrotnie staranowany przez statek chińskiej straży przybrzeżnej o numerze 5205 w pobliżu płycizny Escoda (Escoda Shoal). W trakcie trwania incydentu filipiński statek był otoczony przez kilka chińskich statków, w tym dwa holowniki należące do chińskiej marynarki wojennej. Był to pierwszy przypadek, kiedy Chiny wysłały swoje holowniki w okolice płycizny Escoda. Według chińskiej doniesień medialnych to filipińska jednostka była odpowiedzialna za incydent, polegający na celowe staranowanie chińskiego statku. Mimo kolejnego incydentu rząd w Manili podkreślił, że jednostka BRP Teresa Magbanua, która znajduje się w pobliżu płycizny od kwietnia bieżącego roku, nadal pozostanie w tym rejonie. Jednocześnie wezwano rząd w Pekinie do wstrzymania się od

niebezpiecznych działań zarówno na obszarze morskim jak i w przestrzeni powietrznej.

KOMENTARZ

W sierpniu odbyło się pierwsze w historii spotkanie ministerialne w formacie 2+2 z przedstawicielami ministerstw obrony i spraw zagranicznych z Indonezji oraz Chin. Mimo tego, iż spotkanie w Dżakarcie zostało uznane za przełom w stosunkach dwustronnych to należy podkreślić, że stanowiło jedynie wstęp do bardziej kompleksowego dialogu, do którego ma dojść w 2025 r. Dyrektor Generalny ds. Azji-Pacyfiku i Afryki w ministerstwie spraw zagranicznych Indonezji, Abdul Kadir Jailani, określił to spotkanie jako przełom w umacnianiu więzi i przygotowaniach do przyszłych spotkań na najwyższym szczeblu. Przedstawiciele Chin również podkreślili znaczenie dialogu, widząc w nim dowód na rosnące wpływy Pekinu w Azji Południowo-Wschodniej. Niemniej jednak entuzjazm wokół tego dyplomatycznego osiągnięcia wymaga krytycznego spojrzenia z szerszej perspektywy.

Dialog w formacie 2+2 nie był pierwszym w tym roku spotkaniem przedstawicieli Chin i Indonezji na wysokim szczeblu, którego celem było zacieśnienie relacji dwustronnych. W marcu 2024 r., chiński minister ds. bezpieczeństwa publicznego, Wang Xiaohong, spotkał się z szefem narodowej agencji ds. zwalczania terroryzmu w Indonezji, Rycko Amelzą Dahnielem. Rozmowy były poświęcone wzmocnieniu mechanizmów współpracy na rzecz walki z terroryzmem. Obie strony zobowiązały się do intensyfikacji komunikacji w kwestiach międzynarodowych związanych z zagrożeniami terrorystycznymi, a także ścisłej współpracy z zakresu egzekwowania prawa. Wang Xiaohong podkreślił gotowość Chin do realizacji kluczowych porozumień zawartych przez liderów obu krajów, co należy uznać za przykład determinacji pogłębienia relacji bilateralnych.

Dodatkowo, w kwietniu 2024 r. rzecznik chińskiego ministerstwa obrony Wu Qian ogłosił zamiar dalszego rozwijania współpracy militarnej z Indonezją. Jego oświadczenie pojawiło się po kwietniowej wizycie prezydenta-elekta Indonezji Prabowo Subianto w Chinach, co było jego pierwszą zagraniczną podróżą od wygranych wyborów z lutego bieżącego roku. Komentarze Wu Qiana podkreślały gotowość Chin do rozszerzenia współpracy w domenie bezpieczeństwa. Jest to dowód na dążenia w kierunku konsolidacji strategicznego charakteru relacji.

Jednym z najważniejszych wyzwań dla rozwoju stosunków dwustronnych w tym obszarze jest podejście obu państw do kwestii zwalczania terroryzmu. Chińska polityka antyterrorystyczna, zwłaszcza w kontekście mniejszości ujgurskiej w Xinjiangu, jest szeroko krytykowana na arenie międzynarodowej w związku z przypadkami łamania praw człowieka. Tymczasem rząd w Pekinie przedstawia te działania jako niezbędne dla bezpieczeństwa narodowego. Biorąc pod uwagę fakt, że Indonezja jest największym państwem muzułmańskim na świecie, bliska współpraca z Chinami w zakresie walki z terroryzmem może nie tylko narazić rząd w Dżakarcie na ostracyzm na arenie międzynarodowej, ale może również doprowadzić do silnych napięć społecznych i politycznych w samej Indonezji. Rozwiązanie tych rozbieżności będzie wymagało osiągnięcia konsensusu w kwestiach dotyczących Ujgurów oraz przestrzegania praw człowieka, a także opracowanie mechanizmów wymiany informacji wywiadowczych, które są niezbędne do skutecznego przeciwdziałania i zwalczania działań terrorystycznych.

Kolejnym elementem komplikującym zacieśnienie stosunków na linii Pekin-Dżakarta jest spór na Morzu Południowochińskim, będący wynikiem pokrywającymi się roszczeniami morskimi obu państw w pobliżu Wysp Natuna. Mimo tego, że Indonezja nie jest oficjalnie stroną w sporze, to jednak rząd w Dżakarcie uważnie przygląda się sytuacji na tym akwenie. Na przestrzeni kilku ostatnich lat do największych napięć na tym akwenie dochodzi pomiędzy Chinami a Filipinami i Wietnamem, ale asertywne działania chińskiej floty budzą również zaniepokojenie Indonezji. Zwłaszcza w sytuacjach, kiedy chińskie statki pojawiają się na wodach w pobliżu Wysp Natuna. Dodatkowo polityka Pekinu na Morzu Południowochińskim stwarza poważne zagrożenie dla bezpieczeństwa i stabilności w regionie. Powyższe okoliczności przyczyniają się do potęgowania poczucia nieufności, które będzie stanowiło przeszkodę dla skutecznej współpracy dwustronnej w zakresie bezpieczeństwa. Istnieją bowiem uzasadnione obawy, że Chiny mogą wykorzystać informacje wywiadowcze udostępnione przez Indonezję do wzmocnienia własnej pozycji w sporze morskim poprzez zwiększenie aktywności floty w pobliżu Wysp Natuna. Między innymi tego rodzaju wątpliwości mogą utrudniać wdrażanie wspólnych inicjatyw zorientowanych na przeciwdziałanie zagrożeniom w postaci terroryzmu lub przestępczości transnarodowej.

Podsumowując, spotkanie w formacie 2+2 stanowi ważny krok w kierunku wzmocnienia stosunków dwustronnych pomiędzy Chinami i Indonezją. Niemniej jednak oba państwa muszą się zmierzyć z poważnymi wyzwaniami, które będą utrudniały rozwój relacji, przede wszystkim we wrażliwych kwestiach związanych z bezpieczeństwem. Kluczowe znaczenie będzie miało uzgodnienie warunków dotyczących transparentności w wymianie informacji wywiadowczych, pogodzenie różnych poglądów na temat walki z terroryzmem i prawami

człowieka, a także zarządzenie regionalnymi sporami, zwłaszcza na Morzu Południowochińskim. Dodatkowo konieczne będzie kontynuowanie dialogu dyplomatycznego na rzecz wypracowania mechanizmów budowy zaufania, zarówno w przypadku relacji bilateralnych jak i w regionie poprzez dialog Chiny-ASEAN.

III. RYWALIZACJA CHINY-USA W ASEAN

4 lipca: amerykański system raketowy zostanie wycofany z Filipin. Rzecznik filipińskich sił zbrojnych poinformował, że amerykański system raketowy średniego zasięgu rozmieszczony na Filipinach w ramach corocznych wspólnych ćwiczeń Balikatan oraz Salaknib zostanie wycofany. System zdolny do wyrzucania pocisków SM-6 oraz Tomahawk został tymczasowo rozmieszczony na północy kraju, aby filipińscy żołnierze przeszli szkolenie z obsługi.

8 lipca: Departament Stanu USA poinformował o wejściu w życie umowy o cywilnej współpracy nuklearnej pomiędzy Stanami Zjednoczonymi i Filipinami. Biuro rzecznika Departamentu Stanu potwierdziło wejście drugiego lipca w życie tzw. umowy 123 (123 Agreement), która została podpisana pomiędzy przedstawicielami obu państw w listopadzie 2023 r., przy okazji wizyty prezydenta Ferdinanda Marcosa Jr. w Stanach Zjednoczonych. Porozumienie zapewnia ramy prawne umożliwiające eksport paliwa jądrowego, reaktorów, sprzętu i specjalnych materiałów na Filipiny, co ma następnie przyczynić się do budowy małych elektrowni jądrowych, zwiększających bezpieczeństwa energetyczne Filipin.

9 lipca: jednostki amerykańskiej marynarki wojennej oraz straży przybrzeżnej złożyły wizytę portową w wietnamskim porcie. Okręt flagowy USS Blue Ridge oraz jednostka straży przybrzeżnej Waesche zawinęły do wietnamskiego portu w zatoce Cam Ranh. Wszystko wskazuje na to, że od momentu podniesienia rangi stosunków dwustronnych między państwami do najwyższego możliwego poziomu we wrześniu ubiegłego roku, amerykańskie statki będą coraz częściej zawijały do portów w Wietnamie. Nie jest to jednak pierwsza wizyta portowa w zatoce Cam Ranh, albowiem amerykańskie statki zawijały do portu w 2016 oraz 2017 roku.

15 lipca: Stany Zjednoczone zaproponowały Indonezji dołączenie do partnerstwa na rzecz bezpieczeństwa mineralnego (Mineral Security Partnership, MSP). Podczas wizyty w Dżakarcie podsekretarz stanu USA ds. wzrostu gospodarczego, energii i środowiska Jose Fernandez rozmawiał z przedstawicielami indonezyjskiego rządu na temat przystąpienia do MSP, w

ramach którego współpracuje 14 państw oraz Unia Europejska. Celem programu MSP jest przyspieszenie rozwoju zrównoważonych łańcuchów dostaw minerałów krytycznych oraz ułatwienie wsparcia finansowego i dyplomatycznego z zakresu poprawy standardów środowiskowych oraz zarządzania co byłoby korzystne dla Indonezji, która posiada bogate złoża niklu, miedzi i boksytu. Od czasu wprowadzenia zakazu eksportu nieprzetworzonej rudy w 2020 r. Indonezja znacznie rozwinęła swój przemysł przetwórstwa niklu, ale ekolodzy zgłaszają negatywny wpływ tego przemysłu na środowisko naturalne. Indonezja jest jednym z siedmiu państw, które Stany Zjednoczone są gotowe poprzeć w dążeniach do przekształcenia się w centrum półprzewodników. Mimo tego, że nie ujawniono szczegółów dotyczących przystąpienia Indonezji do MSP, to Jose Fernandez poinformował, iż wstępne dyskusje na ten temat przebiegły pomyślnie.

15 lipca: Stany Zjednoczone i Filipiny zakończyły negocjacje w sprawie umowy regulującej wymianę tajnych informacji wywiadowczych.

Negocjacje w sprawie podpisania umowy o wymianie informacji wywiadowczych (General Security of Military Information Agreement, GSOMIA) zostały zainicjowane pod koniec 2021 r., natomiast pod koniec czerwca obie strony zatwierdziły ostateczny tekst porozumienia. Wszystko wskazuje na to, że umowa zostanie podpisana przed końcem 2024 r., ale wcześniej Departament Obrony USA przeprowadzi inspekcje w wyselekcjonowanych filipińskich bazach wojskowych pod kątem zabezpieczeń. W ramach przygotowań filipińskie siły zbrojne zaostrzyły na przestrzeni ostatnich tygodni środki bezpieczeństwa w obiektach wojskowych. W ramach tych działań zainstalowano zaawansowane systemy nadzoru, przeprowadzono szkolenia z zakresu cyberbezpieczeństwa, a także wprowadzono rygorystyczne kontrole dostępu do najbardziej wrażliwych obszarów.

16 lipca: przewodniczący Kolegium Połączonych Szefów Sztabów sił zbrojny USA złożył wizytę na Filipinach. Podczas swojego pobytu generał Charles Q. Brown Jr odwiedził jedną z dziewięciu filipińskich baz wojskowych objętych umową o wzmocnionej współpracy obronnej (Enhanced Defense Cooperation Agreement, EDCA). Oprócz tego przedstawiciel Stanów Zjednoczonych spotkał się ze zwierzchnikiem filipińskich sił zbrojnych, generałem Romeo Brawnerem Jr.

16 lipca: Filipiny badają możliwość realizacji misji zaopatrzeniowych na Morzu Południowochińskim w ramach wielostronnej współpracy morskiej (Multilateral Maritime Cooperative Activity, MMCA) realizowanej z państwami sojuszniczymi. Według najnowszych doniesień filipińska marynarka wojenna rozważa włączenie misji zaopatrzeniowych dla posterunku na BRP Sierra Madre do inicjatywy MMCA, w ramach której były realizowane wspólne patrole oraz ćwiczenia z marynarkami wojennymi ze Stanów

Zjednoczonych, Wielkiej Brytanii, Japonii oraz Australii. Jest to skutek incydentu z 17 czerwca, podczas którego chińska straż przybrzeżna skutecznie uniemożliwiła realizację misji zaopatrzeniowej realizowanej przez marynarkę wojenną Filipin.

18 lipca: Stany Zjednoczone przeprowadziły z Filipinami wspólne ćwiczenia na Morzu Południowochińskim. Jednostka amerykańskiej straży przybrzeżnej Waesche oraz filipińska Melchora Aquino przeprowadziły patrol oraz ćwiczenia z zakresu operacji ratowniczych na Morzu Południowochińskim w pobliżu wyspy Lubang. Rzecznik filipińskiej straży przybrzeżnej zapowiedział dalszy rozwój współpracy pomiędzy formacjami z obu państw w celu wzmacniania interoperacyjności oraz zdolności w domenie morskiej.

21 lipca: filipińskie misje zaopatrzeniowe dla posterunku przy płyciźnie Second Thomas będą realizowane bez amerykańskiego wsparcia. Rada Bezpieczeństwa Narodowego Filipin poinformował, że misje zaopatrzeniowe dla żołnierzy stacjonujących na wraku statku BRP Sierra Madre będą całkowicie realizowane przez filipińskie służby. Informacja jest odpowiedzią na deklarację Waszyngtonu, który obiecał wsparcie realizacji misji w każdy możliwy sposób. Strona filipińska nie wyklucza jednak, że w przyszłości decyzja w tej sprawie może ulec zmianie.

24 lipca: Wietnam rozmawia ze Stanami Zjednoczonymi w sprawie możliwości zakupu wojskowych samolotów transportowych. Przedstawiciele obu państw prowadzą negocjacje dotyczące możliwości zakupu samolotów Lockheed Martin C-130 Hercules, zdolnych do przewożenia żołnierzy oraz sprzętu wojskowego. Według nieoficjalnych informacji strona amerykańska miałaby zaproponować wsparcie finansowe zakupu sprzętu. Ponadto według wietnamskich źródeł rozmowy toczą się w sprawie pozyskania najnowszej wersji samolotu – C-130J.

27 lipca: na marginesie ministerialnych spotkań ASEAN w Laosie doszło do spotkania Antony'ego Blinkena z Wang Yi. Przedstawiciele Stanów Zjednoczonych oraz Chin omówili w ciągu godziny i dwudziestu minut kwestie związane ze stosunkami dwustronnymi, a także sytuacją regionalną oraz światową. Sekretarz stanu USA przedstawił swoje obawy związane z działaniami Pekinu wobec Tajwanu oraz na Morzu Południowochińskim, a także chińskim wsparciem dla rosyjskich operacji zbrojnych na Ukrainie. Wśród omówionych zagadnień znalazły się również prowokacyjne działania Korei Północnej oraz destabilizacja sytuacji wewnętrznej w Birmie. Antony Blinken poinformował również Wang Yi o ostatnich inicjatywach Waszyngtonu, zmierzających do osiągnięcia wstrzymania ognia w Gazie. Przedstawiciel Chin zwrócił uwagę, że mimo otwartych kanałów komunikacyjnych, napięcia w relacjach dwustronnych cały czas eskalują, dlatego należy zrobić wszystko, aby dążyć do stabilizacji.

27 lipca: sekretarz stanu USA złożył wizytę w Wietnamie. Podczas swojej wizyty w Wietnamie Antony Blinken złożył kondolencje i oddał hołd zmarłemu Sekretarzowi Generalnemu Komunistycznej Partii Wietnamu (KPW), którego pogrzeb odbył się dzień wcześniej.

29 lipca: ministrowie spraw zagranicznych państw formatu QUAD wyrazili swoje zaniepokojenie sytuacją na Morzu Południowochińskim. We wspólnym oświadczeniu wydanym po spotkaniu w Tokio ministrów spraw zagranicznych Japonii, Australii, Indii oraz Stanów Zjednoczonych wyrażono poważne zaniepokojenie sytuacją na Morzu Południowochińskim oraz Wschodniochińskim w związku z niebezpiecznymi działaniami mającymi na celu zastraszenie państw regionu. Przedstawiciele państw formatu QUAD zobowiązali się do współpracy na rzecz wzmocnienia bezpieczeństwa morskiego, a także wyrazili sprzeciw wobec unilateralnych działań zmierzających do zmiany status quo poprzez użycie siły. W oświadczeniu nie zostało jednak wymienione żadne konkretne państwo, które miałyby być odpowiedzialne za przymusowe działania w regionie. Format QUAD poinformował o pracach na rzecz serii nowych inicjatyw, mających na celu utrzymanie wolnego i otwartego porządku morskiego oraz wsparcie zdolności państw regionu pod względem świadomości w domenie morskiej za sprawą wspólnych ćwiczeń i dostępu do danych satelitarnych. W planach jest również zainicjowanie dialogu prawa morskiego.

30 lipca: na Filipinach odbyło się 4. spotkanie ministerialne w formacie 2+2 Stany Zjednoczone-Filipiny. Sekretarz stanu USA Antony Blinken oraz sekretarz obrony USA Lloyd Austin spotkali się z prezydentem Ferdinandem Marcosem Jr., a następnie wzięli udział w spotkaniu 2+2 ze swoimi filipińskimi odpowiednikami. Podczas wspólnej konferencji prasowej ogłoszono przekazanie Filipinom wsparcia finansowego w wysokości 500 mln USD, które zostanie przeznaczone na modernizację filipińskich sił zbrojnych oraz straży przybrzeżnej. Przedstawiciele obu państw zgodzili się na pełną implementację umowy o wzmocnionej współpracy obronnej (Enhanced Defense Cooperation Agreement, EDCA) oraz zwiększenie inwestycji w bazach wojskowych objętych EDCA, które będą służyły zarówno do zadań o charakterze militarnym jak i cywilnym, przede wszystkim z zakresu pomocy humanitarnej w przypadku katastrof naturalnych. Obie strony zobowiązały się również do pogłębienia współpracy w obszarze cyberbezpieczeństwa poprzez zwiększenie zdolności ministerstwa obrony i sił zbrojnych w wykrywaniu oraz przeciwdziałaniu zagrożeniom cybernetycznym. W planach uwzględniono także rozwój współpracy z Japonią, Australią oraz innymi państwami o podobnych poglądach związanych z bezpieczeństwem morskim i przestrzeganiem prawa międzynarodowego.

31 lipca: Filipiny i Stany Zjednoczone przeprowadziły wspólne ćwiczenia na Morzu Południowochińskim. W ramach inicjatywy MCA (Maritime Cooperative Activity) marynarki wojenne obu państw zrealizowały ćwiczenia na wodach wyłącznej strefy ekonomicznej Filipin, które obejmowały rutynowe operacje morskie. W inicjatywie wzięły udział łącznie dwa statki USS Mobile (LCS 26) oraz BRP Ramon Alcaraz (PS 16).

5 sierpnia: kontrowersje wokół usunięcia postów premiera Malezji na mediach społecznościowych należących do amerykańskiego przedsiębiorstwa Meta Platforms. Przedstawiciele biura malezyjskiego premiera spotkali się z pracownikami Meta Platforms w sprawie usunięcia kilku postów z kont Anwara Ibrahima na Facebooku oraz Instagramie, które dotyczyły śmierci jednego z liderów politycznych Hamasu Ismaila Haniyeha. Strona malezyjska wyraziła swoje głębokie zaniepokojenia działaniami firmy Meta, która zablokowała również transmisję na platformie Facebook z wiecu poparcia dla Palestyny, zorganizowanego w Malezji czwartego sierpnia. W związku z podejrzeniem niesprawiedliwej cenzury oraz pogwałcenia wolności słowa, malezyjski rząd wezwał firmę Meta do złożenia wyjaśnień i przeprosin. Amerykańska firma poinformowała, że usunięcie postów premiera Malezji było wynikiem błędu i złożyła w tej sprawie przeprosiny. Dodatkowo usunięte treści zostały przywrócone.

7 sierpnia: Filipiny wzięły udział w czterostronnym patrolu morskim z udziałem Stanów Zjednoczonych, Kanady oraz Australii. Marynarki wojenne czterech państw przeprowadziły wspólne działania morskie (Maritime Cooperative Activity, MCA) na wodach wyłącznej strefy ekonomicznej Filipin, których celem jest ochrona wolności żeglugi oraz swobody przepływu na spornym obszarze Morza Południowochińskiego. Po stronie filipińskiej zaangażowane zostały dwie jednostki marynarki wojennej BRP Jose Rizal (FF-150) and BRP Ramon Alcaraz (PS-16). Jest to druga tego rodzaju czterostronna inicjatywa. Pierwsza została zrealizowana w czerwcu bieżącego roku przez Filipiny, Stany Zjednoczone, Japonię i Kanadę.

14 sierpnia: Stany Zjednoczone wysłały swoje zaawansowane myśliwce do baz sił powietrznych w trzech państwach Azji Południowo-Wschodniej. Po zakończeniu ćwiczeń wojskowych Pitch Black w Australii, myśliwce piątej generacji F-22 Raptor odwiedziły w dniach 6-10 sierpnia bazy sił powietrznych w Brunei, Filipinach oraz Indonezji. Cztery samoloty były obecne w bazie indonezyjskich sił powietrznych I Gusti Ngurah Rai, a także w bazie Rimba w Brunei. Z kolei sześć samolotów było obecnych na Filipinach, przy czym część z nich w bazie Basa a reszta w bazie Mactan-Benito Ebuen, gdzie dwa myśliwce F-22 przeprowadziły dwustronne ćwiczenia integracyjne z filipińskimi siłami powietrznymi.

15 sierpnia: analityk wywiadu amerykańskiej armii przyznał się do przekazania Chinom tajnych informacji dotyczących między innymi **ćwiczeń wojskowych na Filipinach**. Sierżant Korbein Schultz przyznał się do przekazania dziesiątek poufnych dokumentów, za co otrzymał wynagrodzenie w wysokości 42 tys. USD. Sierżant posiadał najwyższy stopień dostępu do tajnych informacji, a wśród przekazanych dokumentów znalazły się informacje dotyczące ćwiczeń wojskowych amerykańskich sił zbrojnych na Filipinach i w Korei Południowej, a także wnioski wyciągnięte z wojny na Ukrainie, które miały być użyte w przypadku konfliktu w Cieśninie Tajwańskiej. Część dokumentacji zawierała również szczegóły techniczne na temat śmigłowca HH-60, myśliwca F-22A, samolotu rozpoznawczego U-2 oraz niektórych systemów rakietowych. Schultzowi grozi kara kilkudziesięciu lat pozbawienia wolności.

17 sierpnia: przedstawiciele amerykańskiego rządu wzięli udział w **wideokonferencji z przedstawicielami birmańskiej opozycji**. Radca Departamentu Stanu USA Tom Sullivan oraz przedstawiciel USAID Michael Schiffer przeprowadzili rozmowę z członkami birmańskiej opozycji, wśród których znaleźli się między innymi przedstawiciele Rządu Jedności Narodowej i Rady Konsultacyjnej Jedności Narodowej. Strona amerykańska zobowiązała się do zwiększenia wsparcia dla podmiotów prodemokratycznych w Birmie, a także zwiększania presji na juntę, aby przywrócić cywilną rząd w tym kraju. Wszyscy uczestnicy spotkania zadeklarowali również współpracę z ONZ oraz ASEAN, aby doprowadzić do stabilizacji sytuacji wewnętrznej w Birmie.

19 sierpnia: Stany Zjednoczone **potępiły działania chińskiej straży przybrzeżnej wobec filipińskich statków na Morzu Południowochińskim**. Departament Stanu USA wydał oświadczenie, w którym potępione zostały „niebezpieczne” działania Chin wobec filipińskiej misji zaopatrzeniowej, realizowanej 19 sierpnia. Amerykański rząd wezwał Chiny do przestrzegania prawa międzynarodowego oraz zaniechania niebezpiecznych i destabilizujących działań. Jednocześnie powtórzone zostały gwarancje bezpieczeństwa dla Filipin w ramach traktatu o wzajemnej obronie z 1951 r.

21 sierpnia: **fabryki paneli słonecznych w Azji Południowo-Wschodniej mogą ucierpieć w wyniku chińsko-amerykańskiej rywalizacji**. Stany Zjednoczone planują nałożyć wysokie cła na chińskie fabryki produkujące panele fotowoltaiczne w państwach Azji Południowo-Wschodniej. Chińskie firmy są oskarżane o omijanie amerykańskich ceł poprzez przenoszenie produkcji do Tajlandii, Malezji, Wietnamu oraz Kambodży, gdzie swoje zakłady mają takie firmy jak Longi Green Energy Technology Co oraz Trina Solar Co. Warto zaznaczyć, że Azja Południowo-Wschodnia produkuje najwięcej paneli słonecznych na świecie zaraz po Chinach, a cztery wyżej wymienione państwa odpowiadają za 40% produkcji modułów solarnych poza Chinami. Według

najnowszych doniesień chińskie przedsiębiorstwa wstrzymują się z ostateczną decyzją do ujawnienia przez Stany Zjednoczone wysokości nowych ceł, ale nie jest wykluczone, że część produkcji zostanie przeniesiona do innych państw regionu, takich jak Indonezja oraz Laos, a także do państw na Bliskim Wschodzie. Niektóre amerykańskie przedsiębiorstwa domagają się zwiększenia ceł do 272% na wszystkie panele solarne produkowane w czterech głównych państwach Azji Południowo-Wschodniej, ale bardziej prawdopodobnym scenariuszem jest wzrost ceł o 30%-50%. Dla porównania cła w tym zakresie nałożone na Chiny wynoszą obecnie 25%, ale wkrótce mają zostać podwojone.

26 sierpnia: w Indonezji odbyły się manewry wojskowe Super Garuda Shield z udziałem wojsk z 22 państw. Po raz pierwszy oprócz regularnych ćwiczeń strzeleckich oraz działań operacyjnych w dżungli, inicjatywa obejmowała działania z zakresu cyberbezpieczeństwa, zarówno ofensywnych jak i defensywnych. Według indonezyjskich sił zbrojnych w ćwiczeniach wzięło udział ponad 4400 żołnierzy indonezyjskich oraz około 1800 amerykańskich. Oprócz tego aktywny udział w manewrach wzięły siły zbrojne z Australii, Japonii, Singapuru, Wielkiej Brytanii, Kanady, Tajlandii, Korei Południowej, Francji oraz Nowej Zelandii. Przedstawiciele pozostałych 12 państw (Brazylia, Brunei, Fidżi, Niemcy, Indie, Malezja, Holandia, Papua-Nowa Gwinea, Filipiny, Arabia Saudyjska, Timor Wschodni i Vanuatu) wysłali swoich obserwatorów.

27 lipca: jeden z admirałów w Dowództwie Indo-Pacyfiku USA zaproponował Filipinom amerykańską eskortę misji zaopatrzeniowych na Morzu Południowochińskim. Admirał Samuel Paparo przedstawił propozycję zaangażowania amerykańskich statków w eskortę filipińskich misji zaopatrzeniowych na Morzu Południowochińskim w związku z rosnącymi napięciami pomiędzy Filipinami a Chinami. Szef filipińskich sił zbrojnych generał Romeo Brawner nie wykluczył rozpoczęcia konsultacji w tej sprawie, ale podkreślił, że na chwilę obecną Filipiny wezmą pełną odpowiedzialność za samodzielną realizację misji zaopatrzeniowych.

29 sierpnia: Filipiny kolejny sygnalizują konieczność rewizji traktatu o wzajemnej obronie, podpisanego ze Stanami Zjednoczonymi w 1951 r. Rzecznik narodowej rady ds. morskich Alexander Lopez zwrócił uwagę, że warunki strategiczne w regionie uległy dużym zmianom od czasu podpisania traktatu, a co za tym idzie przyszła najwyższa pora na rewizję tego dokumentu. Komentarz przedstawiciela narodowej rady ds. morskich należy powiązać z ostatnią wypowiedzią filipińskiego ministra obrony, który stwierdził, iż traktat powinien być interpretowany w sposób holistyczny, albowiem sytuacja w regionie jest dynamiczna, a potencjalni przeciwnicy są bardziej przebiegli.

KOMENTARZ

Na Filipinach odbyło się 4. spotkanie ministerialne w formacie 2+2 Stany Zjednoczone-Filipiny, które należy uznać za kluczowe wydarzenie dla dalszego zacieśnienia współpracy między tymi państwami w zakresie bezpieczeństwa i obronności. Ze strony amerykańskiej w dialogu uczestniczyli sekretarz stanu Antony Blinken oraz sekretarz obrony Lloyd Austin, natomiast Filipiny reprezentowali minister spraw zagranicznych Enrique Manalo oraz minister obrony Gilberto Teodoro.

Spotkanie koncentrowało się na pogłębieniu współpracy w zakresie obrony i bezpieczeństwa, co odzwierciedla rosnące znaczenie partnerstwa obu krajów w regionie Indo-Pacyfiku. Jednym z głównych tematów dyskusji była sytuacja na spornym obszarze Morza Południowochińskiego, gdzie działania Chin budzą niepokój zarówno Stanów Zjednoczonych, jak i Filipin. Obie strony podkreśliły wagę przestrzegania prawa międzynarodowego (zwłaszcza UNCLOS) oraz podtrzymania wolności i swobody żeglugi w regionie.

Ministerialne rozmowy skupiły się również na wzmocnieniu zdolności obronnych Filipin poprzez zacieśnienie współpracy wojskowej oraz zwiększenie pomocy w zakresie modernizacji filipińskich sił zbrojnych. Dyskutowano również o przyszłych wspólnych ćwiczeniach wojskowych, które mają zwiększyć gotowość operacyjną i zdolność do reagowania na różnorodne zagrożenia w regionie.

Kolejnym istotnym aspektem było omówienie działań antyterrorystycznych, z uwzględnieniem sytuacji na południu Filipin, gdzie operują grupy terrorystyczne powiązane z globalnymi organizacjami ekstremistycznymi. Stany Zjednoczone zobowiązały się do dalszego wsparcia w zwalczaniu terroryzmu oraz budowaniu stabilności w regionach narażonych na zagrożenia terrorystyczne.

Spotkanie potwierdziło także zaangażowanie sojuszników do pogłębiania współpracy gospodarczej, ze szczególnym naciskiem na rozwój technologii i wspieranie inwestycji infrastrukturalnych. Rozmowy dotyczyły też kolejnych działań na rzecz wspólnej walki ze zmianami klimatycznymi, między innymi poprzez rozwój źródeł energii odnawialnej, co wpisuje się w szerszy kontekst regionalnych i globalnych wyzwań.

Podsumowując, spotkanie ministerialne w formacie 2+2 należy uznać za kolejny krok w kierunku wzmocnienia sojuszu, zwłaszcza w kontekście dynamicznie

zmieniającej się sytuacji bezpieczeństwa w regionie Indo-Pacyfiku. Obie strony zobowiązały się do kontynuacji dialogu i współpracy w celu przeciwdziałania wspólnym zagrożeniom i budowania stabilności w regionie.

**OŚRODEK SPRAW
AZJATYCKICH**
Uniwersytet Łódzki

RAPORTY OPINIE DORADZTWO

PIERWSZY W POLSCE UNIWERSYTECKI
THINK-TANK

DORADZTWO POLITYCZNE I BIZNESOWE

ZESPÓŁ Z PRAKTYKĄ W AZJI

www.osa.uni.lodz.pl

